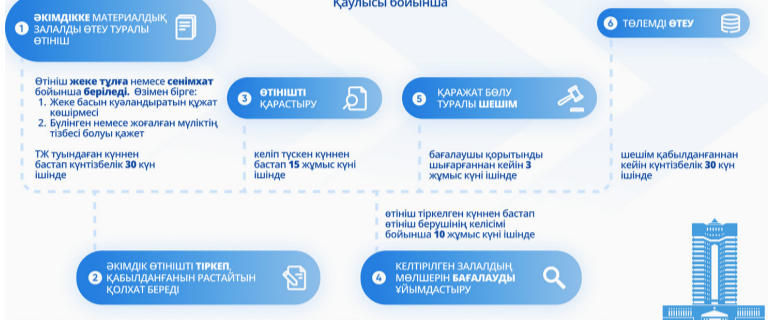

ТАБИҒИ СИПАТТАҒЫ ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР САЛДАРЫНАН ЗАРДАП ШЕККЕНДЕРГЕ КЕЛТІРІЛГЕН ЗИЯНДЫ (ЗАЛАЛДЫ) ӨТЕУ ҚАҒИДАЛАРЫ

ТЖ КЕЗІНДЕ ЗАРДАП ШЕККЕНДЕРГЕ ЗАЛАЛДЫ ӨТЕУ ТУРАЛЫ ЖАДЫНАМА

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылдың 19 желтоқсанындағы №1358 Қаулысы бойынша

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 19 желтоқсандағы №1358 қаулысы Алгоритм

1. Материалдық залал келтірілген зардап шегушілер ТЖ туындаған күннен бастап күнтізбелік 30 күн ішінде жергілікті атқарушы органға (әкімдік) материалдық залалды өтеу туралы өтініш береді.

Жәбірленушінің өзінің өтініш жазуға мүмкіндігі болмаған жағдайда, оның туыстары немесе сенімхат негізінде өзге де адамдар, сондай-ақ егер жәбірленуші кәмелеттік жасқа толмаған болса, заңды өкілдері келтірілген зиянды (залалды) өтеу туралы өтінішпен жүгіне алады.

Келтірілген залалды өтеу туралы өтінішке: зардап шегуші адамның жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі; табиғи сипаттағы ТЖ туындаған сәттен бастап немесе ТЖ жою кезеңінде зардап шеккен адамның жоғалған және/немесе бүлінген мүлкінің тізбесі қоса беріледі.

2. Өтініштер мен құжаттарды тіркеуді әкімдік зардап шегушіге құжаттардың қабылданғанын растайтын қолхат бере отырып, материалдық залалды өтеу туралы өтініштерді тіркеу журналында жүргізеді.

3. Материалдық залалды өтеу туралы өтініш әкімдікке құжаттар келіп түскен күннен

бастап 15 жұмыс күні ішінде қаралады.

4. Әкімдік өтініш тіркелген күннен бастап 10 жұмыс күні ішінде бағалаушыны тарта отырып, келтірілген залалдың мөлшерін бағалауды (өтініш берушінің мүлкіне қолжетімділік болуға тиіс) ұйымдастырады. Жәбірленуші бағалау жүргізілетін уақыт пен орынды анықтайды, кейін жәбірленуші бағалау туралы есеппен танысуға тиіс.

5. Әкімдік бағалаушы қорытынды шығарғаннан кейін 3 жұмыс күні ішінде облыстық, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның және облыстық маңызы бар қаланың бюджетін атқару жөніндегі уәкілетті органмен келісілген қаражат бөлу туралы шешім қабылдайды.

6. Зардап шеккендерге төлем тиісті шешім қабылданғаннан кейін күнтізбелік 30 күн ішінде жүзеге асырылады.

Мүлкіті толыққанды әрі сапалы бағалау үшін сарапшылардың жұмысы су тасқыны жағдайы тұрақталып, үйлер мен аула аумақтарынан су толығымен тартылғаннан кейін басталады.

Жергілікті атқарушы органдарға қажет болған жағдайда өтініштерді қабылдау мерзімін ұзарту тапсырылды. primeminister.kz

“ТАЗА ҚАЗАҚСТАН” ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АКЦИЯСЫ АУДАНЫМЫЗДА ЖҮРГІЗІЛУДЕ

Баршамызға мәлім, Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев

«Таза Қазақстан» экологиялық акциясын бастауға үндеу жолдады. Су тасқынына ұшырамаған облыстар мен қалалардың әкімдеріне көшелерді тазарту, көгалдандыру және елді-мекендердің аумақтарын абаттандыру науқанын жөніндегі науқанды бастауды тапсырды.

Қадірлі жерлестер! Ардақты ағайын! Қазақылықтың қаймағы бұзылмаған, тату тірлік пен береке-бірліктің бесігі - Ескелді өңірінде бүгіннен республикалық «Таза Қазақстан» экологиялық акциясы науқаны бастау алды. Тазалық пен тәртіп - кез-келген аймақтың табысты дамуының кепілі ғана емес, тұрғындардың мәдениеттілігінің өлшемі.

«Тазалық - табалдырықтан басталады» демекші, қоршаған ортаның тазалығына жауапкершілікпен қарау - әрбір азаматтың басты міндеті. Аудан шырайын шұғылалы ету мақсатында биыл да ауданды көріктендіру, көгалдандыру, абаттандыру және санитарлық тазалық жұмыстарын жүргізу жұмыстары жүйелі түрде атқарылып келеді. Сенбілік - бұл ұжымдық рухты, бірегейлікті, ауызбіршілікті көрсететін керемет шара. Аталған шара тұрғындардың табиғатқа деген жақсы қарым-қатынасын қалыптастыруға және ауданның санитарлық жағдайын жақсартуға бағытталады. Әр адам өз үйін әдемі, ауласын таза ұстаса, ауылдың тазалығы мен көркіне көрік қосар еді.

Бүгін сенбілікке шығып, талдарды әктеп, айналаны сыпырып, қоқыстарды жинап жатырмыз. Әр адам сенбілікке кішкене де болса ат салысып, үлесін қосса, тазалыққа деген жауапкершілігі де арта түседі. Жанға рахат, көңілге шаттық сыйлайтын тазалық шараларына алдағы уақытта да аудан тұрғындары белсене қатысса, нұр үстіне нұр болар еді. Ауламызды гүлдендіріп, көшелерімізді көркейтеміз десек, санитарлық тазалықты өзімізден бастағанымыз жөн. Туған жердің тазалығын қадағалау әрбір тұрғынның азаматтық парызы екенін естен шығармайық.

Қашан да халық үшін ауыл - руханияттың темірқазығы, ұлттық құндылықтардың алтын бесігі, береке-байлықтың бастауы. Туған жерінің ауасын жұтып, суын ішіп, табиғатынан қуаттанған әрбір азамат өз ауласын таза ұстап, қадірлеуі тиіс. Ұлы жол алғашқы қадамнан басталады. Осы ретте, тазалық айлығы аясында аудан халқы туған жерді түлетуге атсалысады деп сенеміз.

Барша жерлестерімді, еңбек ұжымдары мен кәсіпкерлерді игі бастаманы өз үйінен бастап, аулалар мен көшелердің тазалық жұмыстарына ұйытқы, шақы істерге дәнекер болуға шақырамыз.

Тазалық біз бен Сізден басталады! Туған жерімізді бірге көркейтейік!

Ахметов Елдос ТҰРСЫНБАЙҰЛС

Құрметпен, Ескелді ауданы әкімі

ОЛЖАС БЕКТЕНОВ БАТЫС Өңірлердегі су тасқынының екінші толқыны болжамдарын ескере отырып ГИДРОҚҰРЫЛЫСТАРДЫҢ ЖАЙ КҮЙІН ТЕКСЕРДІ

Премьер-Министр, Су тасқынына қарсы іс-шараларды үйлестіру және су тасқыны кезеңінің салдарын жою жөніндегі республикалық штабтың жетекшісі Олжас Бектенов Батыс Қазақстан облысында жүргізіліп жатқан жұмыстардың барысын және Мемлекет басшысының тапсырмаларын орындау шараларын тексерді.

Өңірде су тасқынына қатысты күрделі жағдай қалыптасып отыр. Осыған байланысты Үкімет басшысы тікұшақпен аралау кезінде Жайық өзені арнасының жай-күйімен танысты. Үкімет басшысы елді мекендерге келетін судың көлемін азайту мақсатында су қоймалары жүйесінде суды барынша жинақтау жөнінде тапсырмалар берді.

Тұрғызылған бөгеттерді қарап шыққаннан кейін Олжас Бектенов тұрғындардың өмірі мен денсаулығын және мүлкін барынша қорғау үшін жұмыс қарқынын бәсеңдетпеуді тапсырды. «Қазіргі уақытта Ақтөбе, Қостанай, Құлсары қалаларындағы жағдай тұрақталып келеді. Петропавлда су тасқынының шарықтау шегі басталады, мұнда негізінен бау-бақша серіктестіктері су басу аймағында қалмақ. Жайық өзенінде күрделі жағдай сөйлемеді. Ауқымды су көлемі

Ресей Федерациясы аумағында айтарлықтай шығын келтіріп, Орал мен Атырауға қарай жылжып келеді. Бүгінде Жайық өзеніндегі су деңгейі 7,2 метрді құрап, күн сайын артып келеді. Қауіп белгісі - 8,5 метр. Судың қауіпті деңгейін ұстап тұруға мүмкіндік беретін қорғаныс бөгеттері салынды. Қазір басты міндет - Орал мен Атырауды тасқыннан сақтап қалу. Ол үшін әкімдіктердің, ТЖМ, Қорғаныс министрлігі мен Ұлттық ұланның арнайы техникалық күштері жұмылдырылды. Еріктілер көп көмек көрсетуде. Азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында Батыс Қазақстан және Атырау облыстарының әкімдеріне қажет болған жағдайда су басу аймағындағы үйлерін тастап шығудан бас тартқан

тұрғындарды мәжбүрлі түрде эвакуациялау тапсырылды. Бұл ретте барлық бос үйлер полицияның тәулік бойы бақылауында болады», — деп атап өтті Олжас Бектенов.

Сонымен қатар Үкімет басшысы тұрғындардың сауалдары негізінде әкімдіктерге су тасқынынан келтірілген залалды өтеу алгоритмін түсіндіру жұмыстарын жүргізуді тапсырды.

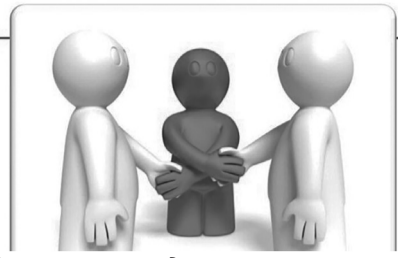
«Су тасқынының басталу уақыты әр өңірде әртүрлі. Кейбір тұрғындар өтініш беру мерзіміне қатысты алаңдап отыр. Уақыт шектеулеріне қарамастан тұрғындардың өтініштерін қабылдау қажет. Жоғарыда айтқанымдай, бюрократиялық әрекеттерге жол берілмеуге тиіс», — деп атап өтті Олжас Бектенов. primeminister.kz

МЕДИАЦИЯ МАҚСАТЫ - ОРТАҚ МӘМІЛЕ

МЕДИАЦИЯ

Халқымыз ежелден тура сөзге тоқтаған, ел мен ел арасын бір ауыз сөздің құдіретімен бітістіре білген шешен де дана халық. Бабалардан қалған дауды өзара бітімгершілікпен шешу дәстүрі бүгінде қайта жаңғырып, ел арасында кеңінен қолданылып келеді. «Медиация» деген заманауи атаумен аталатын тараптарды мәмілеге шақыру әдісі біздің халқымызда би-шешендердің институтынан бастау алады.

Тараптар арасында даулы мәселелер туындаған кезде бірден соттың төрелігіне жүгінбей, медиацияның мәмілеге шақыру функциясына мойын бұрар болса, бұл дауласушы тараптардың қай-қайсысы үшін де дұрыс шешім

болмақ. Себебі медиация арқылы тараптардың татуласуы кезінде уақыт үнемделеді, мемлекеттік баж секілді шығындар шықпайды, екі тарапқа да ұтымды тұстары көп. Медиацияның тағы бір оңтайлы жағы - қаржылық жағынан соттық шығынға қарағанда төмендігі және уақыттың үнемділігінде. Сотта іс әдетте ұзаққа созылады, ол тіпті айларға созылуы мүмкін. Бірнеше мәрте сот отырстары белгіленеді, оған тараптардың бірінің өкілдері келмеуі де мүмкін, сөйтіп жағдай ұшыға түседі. Бұл ретте медиацияға қатысушы тараптардың еріктілігі мен жеделдетілген шараның бейресмилігіне қатысты ерекшеліктері алдыңғы қатарға шығады. Медиацияны еліміздегі барлық салада дамытуға көңіл бөлініп келеді. Әсіресе дау шешуде татуластыру рәсімдерінің орны бөлек. Бабалардан қалған дауды өзара бітімгершілікпен шешудің тамаша тәсілдері заманауи заңдарымызда да көрініс тапты. Осыған орай, сот сотқа жүгінудің заң аясында татулыққа шақыруда. Қазіргі таңда дамыған елдердің бәрінде дауды шешудің әртүрлі әдістері белсенді енгізіліп жатыр, соның ішінде медиация ерекше және басым орын алып

отыр, осылайша даулардың 80-90 пайызы сотқа жеткізілмей, медиация арқылы шешіледі. Медиация туралы заңның аты бөлек болғанымен, біздің халқымыз оны бұрыннан қолданып келеді. Олай дейтініміз, қазақ үшін бітімгершілік - билік айтудың ең озық өнегесі саналады. Дана билеріміз, атап айтқанда, Төле би, Қазыбек би, Әйтеке билер дау атаулыны бітімгершілік жолымен бітіріп отырған. Мұндағы мақсат елдің бірлігін сақтау, сол арқылы халықты татулыққа үндеген. Қазіргі заңдарымызда бұл норманың жандануы мемлекетіміздің тұтастығын нығайтуда үлкен рөл атқарады. Билер соты дәстүрлі қазақ қоғамында қалыптасқан билік институтын құқықтық нормаларды реттеудегі озық үлгісі десек, оларды ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу біздің басты мақсатымыз.

Медиация – бұл қажетті институт, өйткені біздің қазіргі мемлекет барлық қолданыстағы салаларда белсенді дамып келеді. Тәжірибе көрсеткендей, медиация институты өзінің тиімділігі мен қажеттілігін дәлелдеп, даулар мен жанжалдарды шешудің танымал құралына айналды. Сонымен қорыта келгенде сотқа жүгінген әрбір тарапқа істі медиация тәртібінде аяқтауға шақырамыз.

Гульжазира САДАБАЕВА,
Ескелді аудандық сотының төрағасы

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ

Бүгінгі таңда мемлекетіміз қарқынды дамып, күн санап өркендеп өсіп қанатын кең жайып келеді. Дамуымызды теге-теп тұрған бірақ нәрсе ол сыбайлас жемқорлық. Еліміздегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтарының бірі ретінде айқындалған. Сыбайлас жемқорлықпен күрес көптің белсендеуіне алып келеді. Осыған байланысты әр бір мемлекеттік органдарда оған қарсы әрекеттің іс-шаралар жоспары белгіленіп бекітіледі, сондай ақ тиісті ауқымды жұмыстар атқарылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңды барлық жеке және заңды тұлғалар назарда ұстауы керек. Мемлекеттік органдармен лауазымды адамдар өз құзыреті шегінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізуге міндетті. Сыбайластықпен күресте жазалау шараларымен қатар, құқық бұзушылықтың алдын алуда

маңызды екенін назарда ұстаған жөн. ҚР ауылшаруашылық министрлігі агроөнеркәсіп кешеніндегі мемлекеттік инспекцияларымен фитосанитариялық және карантиндік сертификаттарды беру жөнінде тауар тасмалдаушыларға республикадан тыс жерлерге фитосанитариялық сертификат, республика аумағында карантиндік сертификат береді. Мемлекеттік қызмет көрсету тегін жүргізіледі. Фитосанитариялық сертификат (3 бөлім) жұмыс күні ішінде карантиндік сертификат (1 үш) жұмыс күні ішінде рәсімделеді. Рәсімдеу жұмысы төмендегідей жұмыс кестесі бойынша жүргізіледі. Дүйсенбіден жұмаға дейін қоса алғанда сағат 13-00.14-30 дейінгі түскі үзіліспен, сағат 9-00.18-30 дейін, ал демалыс мерекелер күндері сертификат рәсімдеу ҚР еңбек заңнамасына сәйкес жүргізіледі.

Н.И.САФАЛИЕВ,
Ескелді аудандық аумақтық инспекциясының басшысы

КӨКТЕМГІ СУ ТАСҚЫНЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ӨРТ ҚАУІПТІ КЕЗЕҢ

Ескелді ауданы әкімдігінде ауданның су тасқыны кезеңі өткізуі және өрт қауіпті кезең тақырыбы бойынша Аудандық төтенше жағдайлар бөлімінің басшысы-Жақсыбаев Нұрдаулет Нұрғелдіұлы тікелей эфирге шықты.

Баяндамада су тасқыны салдарынан орын алған төтенше жағдайды ескере отырып, аудан әкімдігі - төтенше жағдайлар бөлімімен бірлесі отырып су тасқынының алдын алу бойынша бірқатар жұмыстар жүргізді, мемлекеттік саты алу порталымен, сенбілік айы аясындағы науқандармен - өзен арналары тереңдетілді, қоқыстар мен ағаштардан тазартылғандығы айтылды.

Өзен арналары мен арықтарды тазарту ауылдық округ әкімдері тарапынан да атқарылуда.

Жалпы жүргізілген жұмыстардың септігінен аталған учаскелерде су тасқыны қауіпі азайтылды, дегенмен ауа-райы құбылыстарына байланысты аэро-визуалды бақылау апта сайын жүргізілуде, қазіргі уақытта жағдай тұрақты.

Жыл сайын көктемнің келуімен өрт жағдайы күрделене түседі. Әдетте, осы кезеңде құрғақ шөптер мен қоқыстарды рұқсатсыз жағу орын алады, бұл орман өрттерінің пайда болуына және шаруашылық құрылыстары мен азаматтардың тұрғын үйлерінің жануына әкелуі мүмкін.

Осыған байланысты Ескелді ауданының ТЖБ қызметкерлері, Ескелді ауданының ауылдық округтеріне барды, ауылдардың өрт қауіпті кезеңге дайындығын бағалау мақсатында өртке қарсы ерікті құрамалардың байқауы, сондай-ақ орман және дала өрттерін сөндіруге қатысатын құрал-саймандар мен техниканың жарамдылығы мен жинақталуы өткізілді.

Өрттің негізгі себебі көп жағдайда адамның бұрыс әрекеті болып табылады. Халықпен, агроқұрылымдардың басшыларымен жазғы кезеңде өрт

қауіпсіздігі ережелерін сақтау туралы профилактикалық жұмыс күшейтілетін болады. Орманшылықтар мен демалыс орындарының тексерілуі өтеді. Өрттің туындауына жол бермеу үшін өрт қауіпсіздігінің қарапайым ережелерін білу және сақтау қажет:

- учаскені және оған іргелес аумақты жанғыш қалдықтардан, түскен жапырақтар мен шөптерден уақтылы тазартыңыз;
- қоқыстарды жақын орналасқан қосалқы құрылыстардың жанында жақпаңыздар;
- жеке үйлер мен бау-бақша учаскелеріне апаратын көшелердің өтуіне тосқауыл қоймаңыз, себебі бұл өрт сөндіру автомобильдерінің өтуіне кедергі келтіреді;
- электр желілерін, электр тұрмыстық, газ аспаптарын пайдалану кезінде сақтық шараларын сақтаңыз;
- ашық отты пайдаланған кезде абай болыңыз: шамдар, керосин және дәнекерлеу шамдары, оларды қараусыз қалдырмаңыз;
- балалардың отпен ойнауына жол бермеңіз.
- Әрбір тұрғын үйде және бақша учаскесінде отты сөндіруге арналған құралдар мен өртке қарсы мүкәммал: суы бар ыдыс (бөшке) немесе өрт сөндіргіш, киіз, шелек, күрек және қосалқы саты болуы қажет.
- Егер сіз өрттің алдын ала алмасаңыз:
  - дереу 101 нөміріне қоңырау шалыңыз!
  - диспетчерге өрттің орны, оның себебі және адамдар үшін ықтимал қауіп-қатер туралы нақты ақпаратты хабарлаңыз.
  - әрі қарай нақтылау үшін өз атыңызды, телефон нөміріңізді атаңыз.
  - өрт сөндіру бөлімшелері келгенге дейін отты сөндіру үшін барлық қолжетімді тәсілдерді (құм, су, жамылғы, киім, өрт сөндіргіштер және т. б.) пайдалана отырып, өртке тез ден қою қажет.)

ЖШ АҚПАРАТ

ФАРАБИ УНИВЕРСИТЕТІ - ӘЛ-ФАРАБИДІҢ АСЫЛ МҰРАСЫН НАСИХАТТАУШЫ

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық құрылтайдың үшінші отырысында: «Біз осы іргелі құндылықты ұрпақ санасына сіңіре беруіміз керек. Адал азамат дегеніміз – жақсы қасиеттерге ие болып, адал еңбек ететін және табысқа адал жолмен жететін адам. Яғни, адалдық пен әділдікті бәрінен биік қояды. Озық ойлы ұлт болу үшін бүкіл қоғам сана-сезімін өзгертіп, жаңа құндылықтарды орнықтыруы керек. Әрбір адам «Адал азамат» деген атқа лайық болса, елімізде әділ қоғам орнайды. «Адал адам – Адал еңбек – Адал табыс» – бір-бірінен ажырамайтын ұғымдар. Осы үш тағанды озық әрі табысты елге айналуының басты кілті деуге болады» – деп атап көрсетті.

Адал азамат болу үшін білімгерлерімізге білім бере отырып, ғылыми жолға бағыттауда орта ғасыр ойшылдарының ұлттық руханият, халықтар достығы мен толеранттылық мәдениетін қалыптастыру идеяларын басшылыққа алу құнды қайнар көз болып табылады. Қазіргі білім берудің негізгі қағидасы әртүрлі ғылыми идеялармен байланысты. Осы ұстанымды әл-Фараби өз заманының энциклопедисті ретінде көрсетті. Ұлы ойшыл идеяларын насихаттап, білім мен ғылымды ұштастырып дамытуда әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті 90 жыл бойы жоғары білім берудің отандық және халықаралық деңгейдегі көшбасшысы болып келеді.

Фараби университетінің 90 жылдық тарихы жастарымыздың интеллектуалды дамуы мен түрлі салада білім алуға мүмкіндік беріп отырған ғылым ордасына айналды. Қазіргі заманның талабына сай инновациялық дамудың мемлекеттік саясатын жүзеге асыруда өзін әлемдік деңгейдегі жоғары бәсекеге қабілетті зерттеу университеті ретінде танымал болып отыр.

Университетте еңбек нарығының сұранысын қамтамасыз ететін, жоғары

бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда жоғары ғылыми потенциалды кафедралар мен ғылыми-зерттеу институттары, қуатты зияткерлік орталықтар, зерттеу лабораториялары, инновация мәселелері бойынша технопарктер бар.

Қазақ ұлттық университеті әлемдік ғылымда болып жатқан өзгерістерге және қалыптасып келе жатқан тенденцияларға қалыспай бейімделуде. Осы мақсатты жүзеге асыруда шетелдік компаниялардың ғылыми білім беру орталықтары құрылды. «SAMSUNG» инновациялық сервистік академиясы, «Intel-KazNU» жоғары өндірімді есептеу орталығы, «Hewlett Packard» орталығы, «Autodesk» ғылым және білім беру орталығы, «Konica Minolta» оқу-зерттеу лабораториясы, «Лаборатория Касперского» орталығы, Әл-Фараби атындағы CISCO «KazNU Information Technologies Academy» академиясы, Техникалық қауіпсіздік жүйелері, Информатика кафедрасы жанындағы «Computer Science» орталықтарында білім алушылар әлемдік ғылымның тәжірибесін меңгеруде. Университетте отандық және шетелдік білім алушылардың белсенді өмірлік ұстанымын, патриоттық рухын, оптимистік дүниетанымын қалыптастыру үшін барлық жағдай жасалған және сту-

дентке өзінің таланты мен қабілеттерін толық ашуға мүмкіндік берілген.

Жастар ұйымдары, студенттер үйі, кампус, Жас ғалым үйі, спорт клуб, мұражай, «Керемет» әлеуметтік-тұрмыстық қызметтер орталығы, «Парасат» даму орталығы, Print орталық, ART-center FARABI UNIVERSITY және т.б. ұйымдарда білім алушылар өздерінің талаптарын қанағаттандыра алады.

Әл-Фараби: «адам өмірінің мақсаты бақытқа жету, жоғары жетілу болса, оған жету үшін адам қандай әрекетке баруын көрсету қажет. Бұл тек әрекетшіл парасат алғашқы білім болатын, ақыл жетерлік мәндерді қорытындылағанда ғана мүмкін болады» -деп айтқандай, университетіміз 90 жылдық тарихы барысында адам мұратына жету үшін игілікті істерімен үлесін қосуды жалғастыра бермек!

Жұмагүл МАРТОВНА,
Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті Философия және саясаттану факультеті Жалпы және қолданбалы психология кафедрасының аға оқытушысы Аруна КЕРНЕЕВНА,
Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті Экономика және бизнес жоғары мектебі Бизнес-технологиялар кафедрасының аға оқытушысы

ШАРУА НЕМЕСЕ ФЕРМЕР ҚОЖАЛЫҒЫН ЖҮРГІЗУ ҮШІН УАҚЫТША ӨТЕУЛІ ЖЕР ПАЙДАЛАНУ (ЖАЛҒА АЛУ) ҚҰҚЫҒЫН БЕРУ ЖӨНІНДЕГІ КОНКУРС ЖАРИЯЛАУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА

Жетісу облысы, Ескелді ауданының әкімдігі, Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 43-1 бабында және «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс ұйымдастыру мен өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы № 518 бұйрығы негізінде, «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс өткізетіндігі туралы хабарлайды. Конкурса қатысу үшін өтінімдерді (конкурстық ұсыныс) қабылдау, жергілікті «Жетісу шұғыласы» газет бетіне жарияланған соң күнтізбелік 30 күннен кейін, он бес жұмыс күні ішінде, яғни 2024 жылдың 13-мамырдан 31-мамырға дейін қабылданады. (040500 Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы Оразбеков көшесі, 67), Ескелді ауданының әкімдігі №5 кабинетке табыс етеді. Конкурса қатысу туралы өтінімдерді қабылдаудың (конкурстық құжаттаманы) соңғы мерзімі: 2024 жылдың 31-мамыр айының 18 сағат 30 минутта дейін.

Конкурстық өтінімдер салынған конверттер 2024 жылдың 03-маусым айының 10 сағат 00 минутта мына-мекен жайда ашылады: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы Оразбеков көшесі, 67, аудан әкімдігінің үлкен мәжіліс залында.

Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурса қатысуға өтінімде:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғалары үшін – заңды тұлғаның атауы, оның тұрған жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуі (қайта тіркелуі) туралы мәліметтер, жарғылық капиталдағы (жарғылық капиталдың жалпы мөлшерінен) үлестерінің мөлшері көрсетіле отырып, өтінім берушінің – заңды тұлғаның басшылары мен қатысушылары немесе акционерлері туралы мәліметтер, өтінім берушінің үлестес тұлғалары туралы мәліметтер;

2) жеке тұлғалар үшін – өтінім берушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), тұрғылықты жері, азаматтығы, жеке сәйкестендіру нөмірі, өтінім берушінің жеке басын куәландыратын құжат туралы мәліметтер;

3) өтінім беруші үміттеніп отырған жер учаскесінің орналасқан жері;

4) конкурстық ұсыныс;

5) өтінім беруші шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурстың жеңімпазы деп танылған жағдайда, шаруа немесе фермер қожалығын не ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартына қол қою қажеттігі туралы хабарламаны алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде көрсетілген шартты жасасу жөніндегі міндеттеме қамтылуға тиіс.

Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурса қатысуға өтінімді жеке тұлғаның немесе Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғасының уәкілетті өкілдері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес берілген және ресімделген сенімхаттың негізінде ұсына алады.

Конкурстық ұсыныста мынадай құжаттар болуы қажет:

1) бизнес-жоспар (инвестициялардың болжамды көлемі, ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру алаңдары, ауыл шаруашылығы жануарларының мал басы, қолданылатын агротехнологиялар, ауыл шаруашылығы техникасы мен технологиялық жабдықтың, ауыл шаруашылығы саласындағы білікті мамандардың болуы, ашылатын жұмыс орындарының саны);

2) шаруашылықшілік жерге орналастыру жобасын жасау және игеру, ауыл шаруашылығы инфрақұрылымын дамыту іс-шараларын орындау жөніндегі міндеттемелер;

3) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерді ұтымды пайдалану қағидаларын қоса алғанда, Қазақстан Республикасы жер заңнамасының талаптарын орындау, өңірдің мамандануына сәйкес ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алаңдары құрылымын әртарапандыру бойынша индикативтік көрсеткіштерді орындау, ғылыми негізделген агротехнологияларды, фитосанитариялық және карантиндік талаптарды сақтау жөніндегі міндеттемелер қамтылуға тиіс.

Конкурстық ұсыныс, «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, беттері нөмірленіп, тігілген түрде, жабық конвертте ұсынылады.

Конкурстық ұсыныста өтінім беруші ұсынған міндеттемелер мен бизнес-жоспар шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартының ажырамас бөлігі болып табылады.

Сонымен қатар, Конкурстық ұсыныста, «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, конкурса қатысушы беттері нөмірленіп, тігілген түрде мерленген немесе өшірілмейтін сиямен жазылған жабық конвертте ұсынады, конкурстық ұсыныстың соңғы беті жеке тұлғалар (немесе сенімді өкіл) үшін - қатысушының қолымен және заңды тұлғалар үшін - бірінші басшының (немесе сенімді өкіл) қолымен және мерімен (бар болса) куәландырылады.

Өтінімде және конкурстық ұсыныста қатысушыға грамматикалық және арифметикалық қателерді түзету қажет болған жағдайларды қоспағанда, жолдар арасында ешқандай кірістірмелер, өшірулер немесе қосып жазулар болмауы тиіс.

Конкурстық ұсыныстың жабық конвертінде «шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс» және « жылы _____ » « дейін ашуға болмайды» (ашудың нақты күні көрсетіледі) деген сөздер жазылады.

Ауыл шаруашылығымен айналысатын тұлғалар конкурса қатысу үшін қосымша ақпарат пен анықтама алу үшін Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөліміне (72836) 3-17-68 телефон арқылы хабарласуға болады. (мекен-жайы: Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Сәтпаев көшесі, 65 ғимаратының 3 қабаты 20 кабинет.)

Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөлімі

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ КОНКУРСА ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ ПРАВА ВРЕМЕННОГО ВОЗМЕЗДНОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ (АРЕНДЫ) ДЛЯ ВЕДЕНИЯ КРЕСТЬЯНСКОГО ИЛИ ФЕРМЕРСКОГО ХОЗЯЙСТВА, СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОНО ПРОИЗВОДСТВА

Ескельдинский районный акимат в соответствии со статьей 43-1 Земельного Кодекса Республики Казахстан и Приказа № 518 от 20 декабря 2018 года Заместителя Премьер-министра Республики Казахстан - Министр сельского хозяйства Республики Казахстан «Об утверждении Правил организации и проведения конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства», в районной газете «Жетісу шұғыласы» и интернет-ресурсе Акимата Ескельдинского района объявляет о проведении конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявки на участие в конкурсе (конкурсная документация) будут приниматься по истечении 30 календарных дней после публикации, в течении 15 рабочих дней: с 13 мая по 31 мая, по адресу: (040500 область Жетісу , Ескельдинский район, с.Карабұлақ, ул. Оразбекова №67), в кабинете №5 Акимата Ескельдинского района.

Приним заявок на участие в конкурсе (конкурсная документация) заканчивается : 31 мая 2024 года, в 18 часов 30 минут. Открытия конвертов с конкурсной документацией будет проведена 03 маусым 2024 года в 10 часов 00 минут (область Жетісу, Ескельдинский район, с.Карабұлақ, ул. Оразбекова №67) в большом зале районного акимата.

Заявка на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства должна содержать:

для негосударственных юридических лиц Республики Казахстан – наименование юридического лица, его место нахождения, сведения о государственной регистрации (перерегистрации) в качестве юридического лица, сведения о руководителях и участниках или акционерах заявителя – юридического лица с указанием размера их доли в уставном капитале (от общего размера уставного капитала), сведения об аффилированных лицах заявителя;

для физических лиц – фамилию, имя и отчество (если оно указано в документе, удостоверяющем личность) заявителя, место жительства, гражданство, индивидуальный идентификационный номер, сведения о документе, удостоверяющем личность заявителя;

местоположение земельного участка, на который претендует заявитель;

конкурсное предложение;

обязательства по заключению договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства либо сельскохозяйственного производства в течение трех рабочих дней со дня получения уведомления о необходимости подписания указанного договора в случае признания заявителя победителем конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявку на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства могут представлять уполномоченные представители физического лица или негосударственного юридического лица Республики Казахстан на основании доверенности, выданной и оформленной в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Конкурсное предложение должно содержать:

бизнес-план (прогнозный объем инвестиций, площади возделывания сельскохозяйственных культур, поголовье сельскохозяйственных животных, применяемые агротехнологии, наличие сельскохозяйственной техники и технологического оборудования, квалификация специалистов в области сельского хозяйства, количество создаваемых рабочих мест);

обязательства по составлению и освоению проекта внутривозвездного землеустройства, выполнению мероприятий по развитию сельскохозяйственной инфраструктуры;

обязательства по исполнению требований земельного законодательства Республики Казахстан, включая правила рационального использования земель сельскохозяйственного назначения, выполнение индикативных показателей по диверсификации структуры посевных площадей сельскохозяйственных культур в соответствии со специализацией региона, соблюдению научно обоснованных агротехнологий, фитосанитарных и карантинных требований.

Конкурсное предложение представляется в закрытом конверте в прошитом виде с пронумерованными страницами, за исключением случаев его подачи посредством веб-портала «электронного правительства».

Обязательства и бизнес-план, предложенные заявителем в конкурсном предложении, являются неотъемлемой частью договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

В заявке и на конкурсном предложении не должно быть никаких вставок между строчками, подтирок или приписок, за исключением тех случаев, когда участнику необходимо исправить грамматические или арифметические ошибки.

В закрытом конверте конкурсного предложения указывается надпись «Конкурс по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства» и «Не вскрывать до: «___» _____ года» (указывается точная дата).

Для получения дополнительной информации и запроса звоните в отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района тел: 8 (72836) 3-17-68 (адрес: Ескельдинский район, с.Карабұлақ , ул.Сәтпаева № 65 3 этаж, кабинет №20.)

Отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района

ПЕРЕЧЕНЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ, ВЫСТАВЛЯЕМЫХ НА КОНКУРС

Лоты №	Местоположение земельного участка (сельский округ)	Площадь га.	Вид угодыя земельного участка	Качественные характеристики почвы	Баллы бонитета	Водообеспеченность	Сельскохозяйственная специализация региона	Срок аренды
1	Акынсаринский с/о	17,7	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
2	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
3	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
4	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
5	Акынсаринский с/о	13,5	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
6	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
7	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
8	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
9	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
10	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
11	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
12	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
13	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
14	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
15	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
16	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
17	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
18	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
19	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
20	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
21	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
22	Акынсаринский с/о	15	богарная пашня	Темно-каштановые обычные среднemocные	29	не обеспечено	специализованный	10 лет
	Всего	339,5						

МҰҒАЛІМ МӘРТЕБЕЛІ МАМАНДЫҚ

Жуырда «Білім беру саласының үздігі» Әбдікерім Мұхаметкерімұлының ағартушылық ісінде ұзақ жылдар бойғы еңбегі еленді. Ол ауданның ғылым мен мәдениеті, білім беруді дамытуға қосқан үлкен үлесі үшін «Ескелді ауданының құрметті азаматы» атағына ие болды. Осындай мәртебеге қол жеткізген ардагер ұстазбен сұхбаттасудың сәті түскен еді.

Ұстаз... жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселердің бәрін жадында жақсы сақтайтын, ешнәрсені ұмытпайтын... алғыр да аңғарымпаз ақыл иесі... мейлінше шешен, өнер-білімге құштар, аса қанағатшыл жаны асқақ және ар-намысын ардақтайтын, жақындарына да, жат адамдарына да әділ... жұрттың бәріне... жақсылық пен ізгілік көрсетіп... қорқыныш пен жасқану дегенді білмейтін батыл, ержүрек болуы керек.

Өл-Фараби Ұстаз – ұлы есім. Ұстаз дана адам, ол барлық оқушыларға пана бола білген кісі. Ұстаздың сабырлылығына, даналығына барлық адамзат бас иетіні хақ. Сондай бейнеттің еңбегін көріп жатқан, ұрпаққа саналы тәрбие мен сапалы білім беруге өмір жолын арнаған ұлағатты ұстазымыздың бірі, ауданымызда қызмет атқарып жүрген Әбдікерім Мұхаметкерімұлы. «Әбдікерім Мұхаметкерімұлы, қаншама асулар мен белестерді өңсердіңіз. Ескелді ауданының игілігі үшін аянбай тер төгіп, еселі еңбек еттіңіз. Бұйырса, пайғамбар жасына аяқ басып, мерейтойды атап өтуге де алыс емес екен. Әрдайым жақындарыңыздың сүйіспеншілігіне бөленіп, аман-есен жол жасаңыз. Үлгі-өнегеге толы өмір жолыңызға тоқталып өтсеңіз.

Мен Қаймулдинов Әбдікерім Мұхаметкерімұлы 1961 жылы 20 мамырда Ақсу ауданы, Суықсай ауылында дүниеге келгенмін. Сол ауылдағы Гагарин атындағы орта мектепке 1978 жылы аталған мектепті бітіріп, оқуға туспегендіктен сол ауылдағы Ақсу қой совхозына құрылысшы болып жұмысқа кірдім. 1979 жылы қазан айында Совет армиясының қатарына шақырылдым. Екі жыл Отан алдындағы борышымды Моңғол Халық Республикасында өтеп 1981 жылы қараша айында оралдым. 1982 жылдың қаңтар айында Қазақ Мемлекеттік университетінің география факультетіне дайындық бөліміне қабылдандым. 1982 жылдың маусым айында аталған университеттің бірінші курсына қабылдандым. 1987 жылы Қазақ мемлекеттік университетін бітіріп тамыз айында жолдаммен бұрынғы Талдықорған ауданы қазіргі Ескелді ауданына Баысов ауылындағы ескі атауы Держински атындағы жаңаша атауы Темірғали Рустембеков атындағы орта мектепке география пәні мұғалімі болып жұмысқа орналастым. Содан 1990 жылдың қаңтар айында Ескелді аудандық білім бөліміне инспектор болып тағайындалдым. 1991 жылдың наурыз айында өзіміздің аудандағы Маметова атындағы орта мектепке директор болып тағайындалдым. 2017 жылы Ескелді ауданындағы Қарабұлақ кентіндегі Титов атындағы орта мектепке директор болып тағайындалдым. 2023 жылдың ақпан айында ротация бұйрығымен Шоқан Уәлиханов атындағы орта мектеп гимназиясына директор болып тағайындалдым және қазірге дейін қызмет атқарамын. Жалпы директорлық қызметте еңбек өтіліміз 33 жыл.

Қазіргі білім саласындағы жүйеге көңіліңіз тола ма? - Көңілім толмайды деп айта алмаймын. Бәрі келешектің жұмысы. Жалпы білім саласында жақсылыққа қарай көп өзгерістер орын алып жатыр ғой. Менің бұрынғы еңбек жолыммен салыстырсам жер мен

оқыту сапасын көтеру үшін қандай әдіс-тәсілдерді қолдану қажет? - Қазіргі ақпараттық қоғамда түрлі әдіс-тәсілдер интернет желілерде толып жатыр. МОДО деген оқу жетістіктерін сырттай бақылайтын мекеме 4 жылда 1 рет тексеріп отырады. Одан қалса, әр түрлі халықаралық ұйымдар бар. Біздің оқушыларымыздың білім сапасын бақылап отырады. Және де мектепте де ішкі бақылау бар. Әр тоқсан сайын қай бала қанша баға алды соның бәрін қорытындылап отырамыз. Дегенмен, жылдан-жылға білім сапасы ауданымызда ақырындап көтеріліп жатыр, бұрынғыдай емес. Мұғалімдер арасын-

көктей. Қазір жаппай «Цифрландыру бағдарламасы» енгізгелі барлық іс технологиямен байланысты. Түрлі гаджеттер дамыған заманда қолдағы ұялы телефон мен компьютерге тәуелділік басымдықта алуда. Баға қойылмайды. Электронды жүйеде тіркеледі. Менің кезімде компьютерлер енді келіп жатқан-тын. Осы күні қарасам, кейінгі буын заманауи қимылдап, соңы техниканы қалай болса солай тез меңгеруде. Елдің жаңашылдыққа ұмтылып, дамуы құптарлық іс. Жан-жағыңа қарасаң, әрбір екінші баланың қолында соңғы үлгідегі ұялы байланыс құралын байқайсың. Дегенмен, оқушылардың білім ордасына сабаққа телефон әкелуін қолдамаймын. Бұл жайтқа алдағы уақытта арнайы заң ба, жоқ әлде, тапсырма ма, әйтеуір, салмағы бар шектеу қойыла деген ойдам. Қазіргі балалардың осылай мектептегі сынып бөлмесінде телефон ұстауына ата-ананың да ықпалы бар. Осы жағын да айрықша ескеру қажет. Білім сапасы ең басты мақсат бәрімізде.

Мәселен дейік, ҚР Оқу-ағарту министрі болсаңыз. Қандай реформа жасар едіңіз? - Мен Министр болсам, ең бірінші ауылдағы мектептердің материалдық техникалық базасын жақсартар едім. Үлкен қалалық мектептерде материалдық техникалық базалары өте жақсы. Себебі ата-аналар, жеке кәсіпкерлер яғни спонсорлар көп көмек береді. Ал шет жақтағы ауылдық перифериядағы мектептер материалдық базасы әлі сын көтермейді. Әлі ескі лабораториямен, ескі мектептермен отыр. Екінші реформам, мәселен, қазіргі жастардың арасында тіпті, жаппай десем, қателеспеймін іскер, әрі білімділер қатары артуда. Олардың ынта-жігері шектен тыс. Бәлкім, бұл заман талабына байланысты да шығар. Қазақстанда білімін жетілдіріп, бірнеше тіл меңгеріп, шет елдерге кетіп қалып жатқандар аз емес. Бұл біздің ел үшін үлкен қасірет. Мұндай дарынды жастарды өзімізде алып қалу үшін бар жағдайды жасауымыз қажет. Үй болса үй, жақсы табысы мол жұмыс орны болса, жұмыс ұсынуымыз тиіс. Сонда ғана, олар қыр асып, өзге мемлекеттің сойылын соқпайды. Мемлекетті дамытатын жаңа жобаларын басқа елде іске асырмас еді. Осындай ғылыми тұжырымды ұсынатын жастарды іріктейтін бағдарлама мемлекет тарапынан жүзеге асса жетекшілік олардың өңірлерде, тіпті, түкпір-түкпіріндегі ауылдарда да, оқушылар мен жастар арасында өткізілсе, нұр үстіне нұр ғой. Менің ойымша, мұндайда баланың жасырын қызығушылығы оянып, жаңа дүниелер жарық көрер еді. Себебі бала қиялында шек жоқ.

Бүгінгі білім ошақтарындағы

да қағазбастылықты азайтуды тапсырғанмен, соншалықты кемімеді. Байқап жүрміз, ұстаздар өз пәнінен бөлек қосымша жұмыстарымен түннің бір уағына дейін, тіпті, таңғы 3-4-ке шөйін отыратындар кездеседі. Қазіргі Күндәлік.кз, қосымша қағаз, ТЖБ-БЖБ (тоқсандық және бөлімдік жиынтық бағалау) қажет пе? - Бұл сұраққа келсек, мен ойлаймын негізгі мұғалімдердің жұмысы кішкене болса да жеңілдеді. Қазіргі кезде компьютерде интернет бар, бұрынғы уақытта қолмен жазушы едік. Әр мұғалім өзіне қатысты ғана жұмысты атқарады. Атап айтсақ, күнделік толтыру және сабақ жоспары. Ел Президентінің тапсырмасымен жаппай Цифрландыру бағдарламасы жүзеге асырылып жатыр. Сондықтан ерте ме, кеш пе, барлығы гаджеттер мен компьютерде шаруасын жасауға бейімделетін шығар. Әдепкіде қиын болуы мүмкін. Бірақ, келешекте бұдан да зор қиындықтар кездесуі мүмкін. Сол себепті де, қазір ұсынылған кезде уақыт ағымына ілес, орындаған абзал. Кезінде біз де үйілген қағаздарымызды үйге әкеліп, түнімен жұмыс істеп, таңертең қайта қызметімізге қосылатынбыз. Сабақ жоспарын жазып, келесі күнге әзірлейтінбіз. Ал, қазіргі мұғалімдер қағазбастылықтан құтылу үшін компьютерді жақсы меңгеруі тиіс. Ал, тоқсандық және бөлімдік жиынтық бағалауға келсек, ол міндетті түрде болғаны дұрыс. Себебі әр оқушының сабақты түсінуі, қабылдауы әр түрлі. Сол арқылы балалардың оқудағы білім сапасын білеміз.

«Тәрбиесіз білім – адамзаттың хас жауы» деген тәмсіл бар. Осы күні жасөспірімдер арасындағы орын алып жатқан құқықбұзушылық, зорлық-зомбылық, кибербулинг, топтық төбелестің көбейіп кетуіне не әсер етті? Айтыңызшы, неге, тәрбие саласы әлсіреп барады. Мысал келтірсек, Жапонияда 6-сыныпқа дейін, тек ғана, қарым-қатынас жасауды бала бойына сіңіреді. Оның ішінде, үлкенді құрметтеу, оларға қамқорлық көрсету қажеттілігін, ізеттілік пен кішіпейілділікке және мәдениеттілікке баулиды. Сонымен қатар, айналасын таза ұстауға бейімдейді. Яғни, мектепті жуу, спортзалды жинау, отырған жерін таза ұстауға тәрбиелейді. Сосын ба-

рып негізгі пәндерге көшеді екен. Бізге осы жүйені енгізуге не кедергі? - Біліммен бірге балаларға тәрбие беруіміз керек. Тәрбиесіз білім, білім болмайды. Қазіргі таңда тәрбие мен білімнің арасы алшақтап кетті. Себебі осы уақытта балаларымыз ұялы телефоннан басын алмай отырады. Көбіне интернет және әр-түрлі психалық ауруға шалдықтыратын ойындар балаларға қатты әсер беріп жатыр. Баланы үнемі қадағалау қиын болуда. Ата-ана ұрпағын бағып, асырау үшін аянбай тер төгіп, қаражат табу мақсатында үй көрместен жұмыс істейді. Сөздің шыны керек, балалар өздерімен өзі қалады. Ата-анадан бақылау болса бұндай шарасыз күйге түспес едік. Сондықтан ата-ана тәрбиесі керек. Әке-шеше жұмыстан келген бойда сауал қойып, бақылау жасау керек. Кезінде оқушы, жастарды еңбекке тартатын. Бүгінде бұның бірде біреуі жоқ. Не себеп? - Қай кезде де, адам еңбекпен шыңдалады. Меніңше, еңбек тәрбиесі қайта жаңғыртылуы тиіс. Еңбек пенін қайта қосу керек. Біздің кезімізде 90 жылдары біліммен бірге еңбек қатар жүретін. Ұлы ағартушы жазушыларымыз да білімді алып, еңбекті үйренген. Күзгі уақытта мектепке бармай саханға, қылшаға барып көмектесетін. Ал жазғы каникул кезінде қойды қыркуға баратын. Сонда біліммен бірге практиканы қолданып, еңбекке баулыды. Одан бөлек мектебіміздің толық жуатынбыз. Оны тықырдай тазалап жумасақ кезекшіден ескерту алатынбыз ғой. Ол кездегі пайым бойынша, бізді барынша еңбекке баулу болатын. Кішкентайымыздан жұмсап, үй шаруасына араластыратын. Ал, бүгіндері байқаймын, баланы қолдан жатағандыққа бейімдеп, жұмсауға аса құлық танытпайды. Олардың күні бойғы жұмысы – ұялы телефонына үнілу. Сондықтан, бала психологиясын дұрыстау бағытында отбасы тарапынан қадағаланып, күніге үй тірлігіне қатысты шаруаларды жасата беруі керек. Сондай-ақ, мектепке еңбек сабағын қосқан абзал. Бұл бұлжымас тәртіпке айналғаны дұрыс.

Мұғалімдер мәртебесін көтерді көңіліңіз тола ма? - Бұл лезде орындалатын іс емес. Бұл бірте-бірте іске асатын мәселе. Шүкір, қазір жәйлап, жақсы-жақсы ұсыныстар жүзеге асырылуда. Ең бастысы, ұстаздардың жалақысы көтерілді. Олардың еңбегі еленіп, билік тарапынан ерекше көңіл бөлінуде. Жас мамандарға мемлекеттік бағдарлама арқылы қаражат бөлініп, қолжетімді баспана иелену мүмкіндігі тууда.

Қазір мектепте қоғамдық бірлестік деген бар. Соның қандай қажеттілігі бар? - Менің ойымша мектепке қоғамдық бірлестіктердің қажеті жоқ. Себебі, ата-аналар комитеті бар, ақырындап жұмыс жасауда. Ұстаз болу оңай ма? - Ұстаз! Қандай қасиетті сөз! Әр адамның жүрегіне ерекше жылулық нұрын себетін аяулы тұлға бейнесімен өзектес ұғым. «Ұстаз болу - жүректің батырлығы» дейді. Шәкірттерді білім нәрімен сусындатып, тәлім тәрбие беру жақсы қасиеттерді бойларына дарытып, адамгершілік рухта бағыт бағдар беруде еңбек деген зор. Ал жас мұғалімдер кәсіби шеберлігін шыңдау керек, шығармашылығын дамыту жолында аянбай еңбек ету керек. Ең бастысы - баланы жүрекпен жақсы көру керек. Дегенмен ұстаз болу қазіргі заманда өте қиын.

«Арман – адам қанаты» дейді, арманыңыз қандай? - Адамда арман бітпейді ғой, шексіз. Ең басты арманым мемлекетіміздің мәртебесі өсіп, осындай тыныш заманда ауызбіршілігіміз ажырамай, тату-тәтті өмір сүрсек. Кезінде көрген қиыншылықты ұрпақтарымыз көрмесе екен деймін. Адамның арманы кішкентай үйден жанұядан бастау алып мемлекетпен аяқталады емес пе?! Заманымыз тыныш болсын ең бастысы.

Ұстаздық жолыңызда шәкірттеріңізбен болған ең қызықты сәттеріңізді айтып берсеңіз? - Ұстаздық жолда бірі қуантатын, бірде жылататын әр түрлі сәттер болды. Ең алғаш ұстаздық қызметімді бастаған Рустембеков мектебіне жас мұғалім болып келдім. Сол кезде оқушыларымызмен практикамен қылшаға шығып, қырманға барған кезім. Ол кезде 25 шама-сында өдім, ал оқушыларым 17-18 шама-сында болған.

«Ұстаздың қанша жақсы шәкірті болса, сонша мекені бар» дейді. Сіздің шәкірттеріңіз қазір қандай салада қызметтер атқарады? - Ісім оңсын десеңіз, Сол істің маманы болыңыз. Даңқым шықсын десеңіз, Көпшіліктің адамы болыңыз, - деп Өл-Фараби атамыз айтқандай, өз істерінің маманы бола білген шәкірттерім өте көп. Олардың көпшілігі осы ауданымызда елеулі еңбек етуде. Шәкірттерім әлі де хабарласып, іздеп келіп тұрады.

«Жапырағын жайған бәйтерек, тереңге тартқан тамырын» демекші, ардагер ұстазымыздан сізден, бәйтерек ағашына, жас мұғалімдерге, арнап тілек айтсаңыз. - Қазіргі заман талаптарына сай жаңа сабаққа қойылатын талаптарды меңгеру, бүгінде білім - өркениетті елдердің құнды капиталына, сенімді тірегіне айналуға, білім менеджментін дамыту мен үздіксіз білім алуды мақсат еткен, болашақтың құзиретті тұлғасын тәрбиелеудегі зор міндетті жүктенген жас маман, болашақ ұлт ұстазы - Сіздерсіздер! Жас ұрпақтың жарқын болашағына жұлдызды жол салатын, құзиретті тұлға, жас маман да - Сіздерсіздер!

Ел мүддесін бәрінен биік қоятын, ізінен ерген ұрпағына ұлылығын ұялатып, бір қауымға бас-көз бола білген ардагерлер ұстаздарымыздың орны қашанда ерекше. Білім беру саласындағы ұзақ жылғы жемісті еңбектері және жас ұрпақты оқыту мен тәрбиелеуде біраз жетістіктерге жеткен аяулы ардагер ұстаз Сізге салиқалы сұхбатыңыз үшін алғыс білдіремін.

Деніңізге саулық, мерейіңіз үстем болып, отбасыңызға бақыт тілей отырып, ұзақ ғұмыр кешіңіз демекпіз. Ақниет ЭЛЬДАРҰЛЫ, Сұхбаттасқан.

ПАЙ-ПАЙ ШІРКІН, ҚАЗАҚТЫҢ КЕЛІНДЕРІ-АЙ!

Ескелді ауданындағы Мәдениет үйінде «Пай-пай шіркін, қазақтың келіндері-ай!» тақырыбында келіндер сайысы өтті. Мағыналы байқауды аудандық Мәдениет үйі ұйымдастырды. Басты мақсат - қазіргі жас келіндер арасына ежелден ұмыт болған ата дәстүр салтымызды қайта жаңғыртып, қазақ келініне тән әдемілік, әдептілік, ізеттілік және ісмерлік пен тапқырлықты дәріптеу. Байқау шымалдығын аудандық аналар кеңесінің төрайымы Карипова Диана ашып, келіндерге сәттілік тіледі. «Атадан қалған ұлттық тәрбие қай кезде де өзекті. Біз ұлты иманды, қызы набатты ұлттың ұрпағымыз. Балаларымыздың дұрыс болуын қаласақ «Келешегіңді ойласаң, бесігіңді түзе» демекші, тәрбие беруді бесікпен бастауымыз жөн. Осындай өнегелі іс-шаралардың қатары көбейе берсін», - деп бақ сынаушы келіндерге батасын берді. «Пай, пай, шіркін, қазақтың

қошеметіне бөленді. Сонымен қатар қатысушылардың арасында жолдасымен, енесімен, қызымен бірге өн шырқағандар болды. Бұл дегеніңіз нағыз отбасылық бақыт. Себебі бақ сынауға бел буған отбасының бір мүшесіне деген құрмет, сыйластық, әрі қолдау. Осындай берекесі жарасқан отбасыларға керермен қауымы да ерекше ризашылығын білдіріп отырды. Бұл кезең сайыстың ең көрікті бөлімі десек те болады. Қазір қоғамда белең алып

«Пай-пай, шіркін, қазақтың келіндері-ай!»
Аудандық жас келіндер арасындағы байқау

циясын Алдабергенов ауылынан Қанат Меруерт, «Өнерлі келін» номинациясын, Ақын Сара ауылының тұрғыны - Тұрысбек Ұлан, «Шебер келін» Қарабұлақ ауылының тұрғыны - Төрешола Дуана алса, III-дәрежелі дипломды Қаратал ауылының келіні Давлетярова Зауремен Сырымбет ауылының келіні Сапар Серікүл иеленді, ал II-дәрежелі дипломды Жетісу ауылының келіні - Толқын Мерей алды. I-дәрежелі дипломды Қайнарлы ауылының келіні Хабитан Гүлзипа иеленді. Ал, Көкжызық

жатқанын, дәстүр-салтымызға қалай қарайтынын анықтау мақсатында осы келіндер сайысын ұйымдастырдық. Бауыржан Момышұлы «Бесік жырын айта алмайтын келіндерден қорқамын» деген еді. Біздің сайысқа «Бесік жырын» қосуымыздың басты себебі осы. Алайда, келіндер бесік жырын беске айтып, бізді қорықпауға болатынымызды аңғартты. Келіндер сайысы өте жоғары деңгейде өтті. Ауданның ибалы да набатты келіндері сайысқа қатысуға ниет білдіріп өздеріңіз байқағандай ерекше дайындалып келгендерін паш етті. Бұл іс-шара отбасылық құрамдағы аналар мәртебесінің артуына сеп болады деп ойлаймын. Қатысушыларды қолдауға келіп отырған отбасы мүшелеріне, ұжымға арнайы уақыт бөлгені үшін ерекше алғысымды білдіремін. Осы байқаудың мәнді де, сәнді, көрікті өтуіне қол созған

келіндері-ай, көл дария секілді пейілдері-ай» десе дегендей-ақ қазақ келіндерінің бар болмысын бойларына жиған ауданның 9 келіні баптарын да, бақтарын да сынады. Қатысушылардың бірі - ұстаз болса, енді бірі - ментор эксперт, тағы бірі - мемлекеттік қызметкер. Сансалада табысты еңбек етіп, бір отбасының түтінін түтетіп, әулет тізгінін жалғап отырған берекелі келіндер ұлттық киіммен сахнаға көрік берді. Келіндер 5 кезең бойынша сынға түсті. «Тегін білу тектілік» атты алғашқы кезеңде өздерін таныстырған келіндер ортаны өлең-жырмен толтырды. Ал «Менің бір күнім» атты екінші кезеңде қатысушылар алдынала берілген үй тапсырмасы бойынша бір күндігінен бейнеролик түсірді. «Өнерлі келін - өнегелі келін» атты үшінші кезеңде өз өнерлерін ортаға салды. Әулетіп өн салған келіндер көп

отырған «ене мен келін» деген суық қарым-қатынастың керісінше жарасымдылығын көрсетіп, ой салған өнер ортамыз болды. Өн де шырқалды, би де биленді, мағыналы өлең де оқылды, сіңлігесырдажеткізді. Бәрі де қазақы қалыппен, әдемі қимылмен өрілді. Ал «Ене тәлімін алған епті келін» атты қорытынды кезеңде талапкерлер қамыр илеп, оны жайыл, кеспе кесуден жарысып әділ-қазылардың алдына ұсынылды. Сондай-ақ «Ана көрген тон пішер» атты кезеңде талапкерлер өз қолдарымен жасалған бұйымдарын әділ-қазылардың алдына ұсынды. Ерекше дизайнмен жасалған көрпеше, жастық, түрлі бұйымдар көздің жауын алып, бір-бірінен асып түсті. Қатысушылардың әрбірі бір ғана бұйым емес, бірнеше бұйымды сахна төріне алып шыққанда келіндердің бос уақытын тиімді өткізіп, жоқтан бар жасап,

қажетсіз дүниені кәдеге жарататын шебер, епті екенін аңғардық. Иә, қазақ халқында «Жақсы қыз болу - бақыт, жақсы ұл болу - одан да үлкен бақыт, ал жақсы келін болу - нағыз бақыт» деген мақал бар. Қай кезде де қазақтың келіндері өздерінің ибалылығымен, набаттылығымен үлкенге де, кішіге де үлгі бола білген. Сайысты қорытындылаған әділ-қазылар сайыс барысында үміткерлер тарапынан кеткен кемшіліктерді жасырмай ортаға салып, олардың өзгелерді тәнті еткен жақсы жақтарын да атап өтті.

«Бүгін тағылымды, тәрбиелі, үлкен мәні бар іс-шараның куәсі болдық. Салт-дәстүрді ұстану, үлкенді құрметтеу, сәлем салу - мұның бәрі қазақылығымызды танытып тұратын ұмытылмайтын дүниелер. Келіндердің барлығы жақсы өнер көрсетіп, салт-дәстүрді жете білетіндігін аңғартты», - дейді, әділ-қазы алқасының төрайымы Кешубай Айман

Осылайша, қазақ келінінің ақылы мен парасаты сынға түскен байқау да өз мәресіне жетті. Қазылар алқасы үшін «мыңнан тұлпар, жүзден жүйріктерді» анықтаудың қиын болғаны рас. Соның нәтижесінде «Зерделі келін» номинациясы бойынша Қоңыр ауылдық ветеринарлық пунктінің вет операторы Шәкенова Сандуғаш, «Парасатты келін» номина-

ауылының келіні, екі баланың анасы Назмазбекова Гүлдана Болысбекқызы сайыстың бас жүлдесін қанжығасына байлады. Сайысқа қатысушы барлық талапкерге арнайы диплом, бағалы сыйлықтар табыс етілді. Сайысты ұйымдастырушылар қатысушыларға қойылған талаптар өте жоғары болғанын, десе де жас келіндердің өздерін жақсы қырларынан таныта алғандарын жеткізді.

Бұл Мәдениет үйінде осы уақыт аралығына дейін қаншама іс-шаралар өткізілді. Ал быылғы жылға біз қазақ келіндерінің қай бағытқа қарай бара

баршаңызға алғысым шексіз», - деді аудандық Мәдениет үйінің директоры Оспанов Қанат Тәнірбергенұлы

Иә, қазақ халқында келіннің орны қашанда ерекше. Бүгінгі төрмізде отырған қызымыз ертең бір азаматтың жары, бір әулеттің келіні, болашақ ана. Сондықтан әрбір қазақ қызы өз шаңырағының бақыты болсын дейміз. Сахнада да сәлемін үзбеген набатты келіндер, бір-бірін қолдауға дайын шаттығы шалқыған отбасылардың қатары арта берсін.

Меруерт ЕРБОЛАТОВНА

Ораза айт - Қасиетті Рамазан айының ораза күнінің соңғы күнінен кейінгі және Шәууел айының бірінші күнгі мұсылмандардың маңызды діни мейрамы. Ислам дініндегі екі айт мейрамының бірі. Бұл күні мұсылмандар мешітте жиналып жамағатпен айт намазын оқиды. Мұсылмандар оразадан кейін ауыз бекітпейтін ең алғашқы күн. Отыз күн оразада жасаған құлшылық ғибадаттан кейін мұсылман жұртшылығының бір сәт үзіліс алып, мерекелік көңіл-күйді Алланың сансыз нығметтеріне ой жүгіртетін кезі. Мәртебесі биік, барша мұсылман қауымына ортақ ұлық мейрам.

ОРАЗА АЙТ-ҰЛЫҚ МЕЙРАМ

амалдар бар. Алғашқысы, пітір садақасын беру. Пітір - оразаның қатекемшіліктерін талтыратын, Құдайға шүкіршілік ету үшін берілетін және кедейлерді қуантатын садақ. Бүкіл ел қуанып, тойлайтын мейрам күнінде пітір садақалары арқылы қажетті нәрселерін алып, кедейлер де жұрт қатарлы қуанып шаттанды. Пітір садақасы Рамазан айы басталғаннан бастап айт намазына дейінгі аралықта берілуі қажет. Егер пітір садақасын бермегендер болса, Айт намазынан кейін берілген пітір садақа жәй садақа болып есептеледі. Екіншісі, тәкбір айту. Тәкбір - Алла Тағаланы ұлықтау дұғасы. Тәкбір «Аллаһу әкбар» сөз тіркесімен айтылып, мұсылманның ғибадатқа, құлшылыққа, белгілі бір іс-әрекетке кірісер алдындағы ауызға алатын сөзі. Үшінші, Айт

Ораза Айт қабыл болсын!

алдында құрма жеп шығу. Сүннет бойынша мұсылман адам намазға шығар алдында құрма дәмнен ауыз тиюі керек. Бұл пайғамбарымыздың (оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) оразаның аяқталып, айт күндері басталғаны жайында берген белгісі. Бесінші, жаңа киім киіп, гүсыл құйыну, әтірлену. Бұл ұлық мерекеді мұсылман адам шамасы келгенше мешітке жаңа киім киіп, әтірленіп барған абзал. Ислам діні тазалық діні, сол себептен, мұсылман өзіне ғана емес және де жанындағы адамдарға жағымды болуы қажет. Алтыншы, қуаныш, шаттық көрініс табуы. Ораза айт кезінде, әрбір мұсылман адам, кішісі мен көрісі, жасы мен ересегі, осы мейрамды жән-тәнімен қабылдап, сезіне білуі қажет. Рамазан айынан шығып, келесі Рамазан айы туғанша асық болуы керек. Жетінші, Ораза және Құрбан айт күндері ораза ұстауға болмайды. Бұл күндері бастапқыда

айтып кеткендей, мұсылман жұртшылығы құлшылық пен қатар, қуаныш мейрамын тойлата білуі міндеттеледі. Сегізінші, мұсылмандардың бір-бірін құттықтауы. Намаз біткен соң мұсылмандар қол алысып, төс қағысып, бір-бірін Айт мерекесімен құттықтайды, жақсы тілектерін айтады. Ренжісіп қалған ағайын-туыс, жора-жолдас бір-бірінен кешірім сұрап жарасады. Ал әйелдер қауымы үйде қазан асып, дастарқан жайып, айттық шай әзірлейді. Көрші-қолаң бір-бірінің үйіне кіріп дәм ауыз тиеді, шаңырақ иесіне аман-саулық тілеп, айтпен құттықтайды. Осылайша, Қасиетті Рамазан айының аяқталғанын білдіретін Ораза айт - мейірімділіктің, игіліктің, бірліктің, ізеттіліктің, қайырымдылықтың мейрамын мұсылман жұртшылығы осылай қарсы алады. Ораза айт мерекесінде бір ай бойы ораза ұстап, ықыласпен жақсылық жасаған адамның құрметке, марапатқа ие болатын сөз. Осы шақта, Алладан мол сауапқа кенелуін тілеп, дұға-тілек қылатын ғибадат кезін бітірген адамдарға сол күнді көруге нәсіптенген ұлық мереке. Ұлық мерекеді, әрбір мұсылман қауымының тілеген дұға-тілектерін Алла қабыл етіп, сауабын бол қылсын.

АҚПАРАТ КӨЗДЕРІНЕН

ЧТО НУЖНО ЗНАТЬ О БАД-АХ?

ний научно-исследовательских организаций Республики Казахстан и государств-членов Евразийского экономического союза. С перечнем зарегистрированных БАД можно ознакомиться в Едином реестре свидетельств о государственной регистрации на официальном сайте Евразийской экономической комиссии.

Более того БАДы рекламируются с позиционированием сведений об обладании лечебными свойствами, хотя БАДы не являются лекарственными средствами, а относятся к пищевой продукции. При взаимодействии с уполномоченным органом в области информации проводится работа по блокированию незаконной рекламы в интернет-ресурсах.

Настоятельно рекомендует приобретать БАДы в аптеках, аптечных пунктах, специализированных магазинах и торговой сети с требованием представления СГР.

Ваше здоровье в Ваших руках!

Е. СЕЙСЕМБИНОВ,
Руководитель УСЭК
Ескельдинского района
Т. ЖАКИШЕВ,
Главный специалист УСЭК

КОКЛЮШ У ДЕТЕЙ

Коклюш у детей – острое инфекционное, очень заразное заболевание, которое провоцируется бактерией *Bordetella pertussis*. Основные клинические симптомы – приступообразный кашель с поражением верхних дыхательных путей. В давние времена инфекцию называли *стодневным кашлем*, так как её проявления даже при лечении не проходят на протяжении 3, а иногда и 4 месяцев. До того, как начала применяться вакцинация, это заболевание у детей было одним из самых распространённых. Врождённого иммунитета, который вызывается материнскими антителами, для этой болезни не существует. Заразность составляет до 90%, однако у переболевшего или привитого остаётся стойкий пожизненный иммунитет.

Эпидемиология-Коклюшем могут заразиться только люди. Источником являются не только уже заболевшие, но и носители. В этом плане особенно опасны те, кто выделяет бактерии в окружающую среду, но сами никаких клинических признаков заболевания не имеют.

Передаётся бактерия воздушно-капельным путём, особенно опасны в этом плане закрытые коллективы – школьные классы, группы в детских садах. Чаще всего заболевание поражает детей дошкольного возраста, но особую опасность коклюш представляет для малышей до 2 лет. Подъём заболеваемости отмечается в зимне-весенний период.

Симптомы коклюша у детей проявляются очень ярко. Инкубационный период составляет от одной до двух недель, и никаких жалоб у пациента в это время пока нет. Однако бактерия уже делает в его организме своё губительное дело. Как только начинают проявляться первые признаки болезни, а это кашель и чихание, пациент становится опасным для окружающих, так как с этого момента он становится заразным. Изоляция при коклюше должна составлять 25 дней – это позволяет не распространиться инфекции дальше.

Начинается коклюш у детей постепенно, с повышенной температуры тела и симптомов интоксикации. По мере развития болезни начинают ярко проявляться следующие признаки коклюша у ребёнка, которые проявляются синдромами: Респираторным, с поражением верхних дыхательных путей. Он выражается в виде кашля и небольшого насморка.

Интоксикационным, с периодом

выраженной температуры, который быстро заканчивается. Если температура тела на высоких цифрах держится длительное время, это говорит о том, что у пациента начинается пневмония.

Но главный симптом коклюша у детей – кашель. Его интенсивность постепенно нарастает, и с 10-14 дня болезни он становится очень мучительным, протекает приступами, на фоне которых может развиться остановка дыхания и затруднённый вдох. При таком приступе у ребёнка синеватое лицо, кончик языка смотрит вверх, есть большая вероятность развития небольших кровоизлияний в кожу лица или склер. Часто такой приступ заканчивается рвотой.

При тяжёлом течении болезни с постоянными приступами кашля, а за сутки их может быть до 15, и постоянной рвотой, отмечается значительное ухудшение и физическое состояние. Дети до года сильно теряют в весе, начинают отставать в развитии, часто теряют те навыки, что у них уже были приобретены.

Осложнения

Самым частым осложнением коклюша у больного является пневмония. Она может вызываться самим возбудителем инфекции или быть вторичной, из-за ослабления иммунных сил и присоединения других патогенов. Наравне с пневмонией у ребёнка может развиться бронхит или плеврит.

Из-за деструктивного воздействия коклюшевых бактерий на ткани лёгких повышается вероятность развития эмфиземы. При тяжёлом течении есть вероятность развития ателектаза лёгких и даже спонтанного пневмоторакса.

У малышей первого года жизни при тяжёлом течении болезни есть большая вероятность остановки дыхания, развития пупочной или паховой грыжи. У них нарушается поведение, появляется расстройство внимания, сон становится беспокойным, появляется раздражительность. Всё это говорит о начале энцефалопатии.

Прогноз и профилактика

Прогноз в большинстве случаев благоприятный – наступает полное выздоровление. Основной метод профилактики – вакцинация, которая проводится в первый год жизни

Любовь ГАСНИЧЕНКО,
ГКП на ПХВ «Ескельдинская ЦРБ» районный врач-педиатр

Корь — очень летучая инфекция с воздушным механизмом передачи. Вирус выделяется не только при кашле и чиханье, но даже при обычном разговоре. При этом контакт с больным не обязателен для того, чтобы заразиться. Достаточно, чтобы в помещении, куда вы пришли, незадолго до вас побывал больной. Вирус легко разносится через вентиляцию. В этом сложность профилактики кори.

Корь является одной из ведущих причин смерти среди детей раннего возраста во всем мире, несмотря на наличие безопасной и эффективной вакцины. В наше время многие продолжают считать корь детской инфекцией, которая не представляет никакой угрозы взрослым. С другой стороны мы все знаем, что тот, кто не болел в детстве детскими инфекциями, может болеть ими взрослым, причем у взрослых болезнь протекает значительно тяжелее.

Корь — это вирусная инфекция, которая в первые дни маскируется под всем нам знакомое и привычное респираторно-вирусное (ОРВИ), что еще больше способствует распространению инфекции, ведь подъем температуры, покраснение глаз, насморк, кашель — вряд ли заставит подумать как близких больного, так и врача, о том, что это может быть корь. Такие больные идут (или ведут, несут своих детей) в поликлиники, ездят общественным транспортом, при этом активно распространяя вирус при разговоре, кашле, чихании и даже просто при дыхании.

Корь характеризуется поэтапным появлением сыпи, начиная с лица

КОРЬ. КАК ЗАЩИТИТЬСЯ

и опускаясь с туловища на ноги. Сыпь появляется только на 5 сутки заболевания, когда уже можно заподозрить корь, а вирус выделяется с первых минут болезни.

Само заболевание может протекать по-разному: от легких, трудно диагностируемых случаев, до крайне тяжелых форм. Как все вирусные инфекции при кори бывает множество осложнений: коревая пневмония, поражения сосудов всего организма, поражение головного мозга.

Важно помнить, что единственная защита от кори — это прививки живой коревой вакциной. Проведенные уже в этом году исследования множества переболевших показали, что перенесенное в детстве заболевание, в подавляющем большинстве случаев не обеспечивает защиту более, чем на 10-12 лет, т.е. тот, кто переболел давно, да еще и не знает точно, была ли это корь (со слов родственников, без лабораторных исследований) не может считать себя в безопасности.

В соответствии с Национальным календарем профилактических прививок, первая вакцинация против кори проводится детям в возрасте 12 месяцев, ревакцинация (повторная прививка, для подкрепления иммунитета) — в 6 лет. Все лица, до 35 летнего возраста, имеющие только одну прививку, подлежат повторной иммунизации. Если Вас пригласили на проведение прививки, то знайте, что

это в ваших интересах и интересах ваших детей. Отказ от прививок как детей, так и взрослых может очень дорого обойтись не только вам, но и самым дорогим для нас — нашим детям!

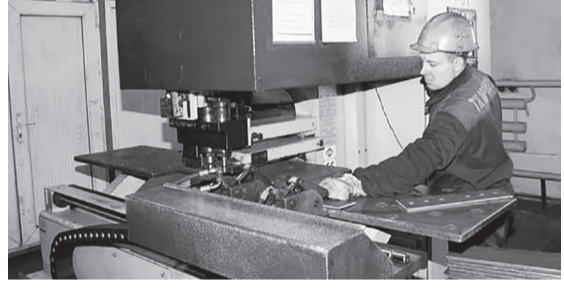
При необходимости лечь в больницу, также необходимо позаботиться о наличии сведений о вакцинации против кори, иначе Вам откажут в госпитализации и будут абсолютно правы, это закреплено на законодательном уровне (кроме состояний, угрожающих жизни).

На сегодняшний день в Ескельдинском районе зарегистрировано 56 случаев (дети и подростки-42, взрослое население-14).

Победить корь и обезопасить себя и своих близких можно только при вакцинации всего населения! Защитите себя и своих близких!

Любовь ГАСНИЧЕНКО,
ГКП на ПХВ «Ескельдинская ЦРБ» районный врач-педиатр

ВОПРОСЫ ОБЯЗАТЕЛЬНОГО СОЦИАЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ ОБСУЖДАЛИСЬ С СОТРУДНИКАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕТИСУ

Филиал фонда социального медицинского страхования по области Жетісу совместно с городскими поликлиниками провели встречу с коллективом компании АО «Азия электрик», ТОО «ТФ Ажар», ТОО «Метакон», «Талдыкорган көркейтү», ТОО «JLC СУТ».

Работники озвучили массу проблем, с которыми сталкиваются в ходе посещения поликлиник. Это — длительное ожидание оказания медицинских услуг по показаниям здоровья, отказы в предоставлении медицинских услуг, грубое отношение медицинского персонала, направление на платные лабораторные исследования, диагностики по показаниям здоровья, который опре-

деляет врач.

При этом многие не знали о работе службы поддержки пациента, которая имеется в каждой медицинской организации и создана для решения проблем по принципу «Здесь и сейчас», так как пациент не должен оставаться один на один со своей нерешенной проблемой. Сотрудниками филиала Фонда разъяснена деятельность службы поддержки пациентов, к слову, контактные данные ответственных лиц, то есть заместителей директоров указаны в медицинских организациях в доступном месте зачастую это рядом с регистратурой или справочной.

«Перед оплатой за медицинские услуги Фонд проводит мониторинг качества оказания медицинской помощи в субъектах здравоохранения. Лишь после этого Фондом производится оплата. И согласно № 321 приказа Министерства здравоохранения о правилах мониторинга, пациент не должен ожидать получения консультативной или диагностической услу-

ги свыше 10 дней. При невозможности соблюдения сроков поликлиника обеспечивает своего пациента консультациями и обследованиями по направлению в организации соисполнителей для своевременного оказания услуг населению», — резюмировала руководитель отдела по информированию населения и рассмотрению обращений филиала Фонда Мадина Нурғалиева.

Также в рамках встречи были обсуждены вопросы получения медицинской помощи в рамках ГОБМП и системы ОСМС, права пациентов, закон об ОСМС и много другое. Работники предприятия задавали интересующие их вопросы представителям поликлиники города Талдыкорган и получили исчерпывающие ответы.

Если при наличии статуса «Застрахован» возникают вопросы или проблемы с получением медицинской помощи в поликлинике можно незамедлительно обратиться в службу поддержки пациентов (есть в каждой поликлинике) или в филиал Фонда по области Жетісу по номерам +7 7282 55 90 06, 55 90 07, 55 90 13.

Филиал по области Жетісу
НАО «Фонд социального медицинского страхования»

КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ОСМС ОБСУЖДАЛИСЬ НА ВСТРЕЧЕ С КОЛЛЕКТИВОМ ГКП «ТЕПЛОСЕРВИС ТАЛДЫКОРГАН»

Состоялась встреча по вопросам системы обязательного медицинского страхования с коллективом предприятия Теплосервис Талдыкорган.

Сотрудники задавали вопросы касательно оформления больничного листа, маршрута пациента при обращении за медицинской помощью в рамках ОСМС, получения направления к узким специалистам, сохранения статуса «Застрахован» во время длительного нахождения на больничном и другие актуальные вопросы сферы здравоохранения.

«Согласно Закону об ОСМС для приобретения статуса «Застрахован» необходимо иметь непрерывные платежи за последние 12 месяцев или за год вперед если это самостоятельный плательщик. А при длительной нетрудоспособности

сти по больничному листу работник оформляется на установление группы инвалидности и входит в льготную категорию согласно Закону об ОСМС, или же оплачивает в качестве самостоятельно-го плательщика — 5% от 1 МЗП, в текущем году сумма составляет 4 250 тенге за месяц», — пояснила руководитель отдела информирования населения и рассмотрения обращений граждан филиала Фон-

да Мадина Нурғалиева. В ходе собрания представители филиала Фонда рассказали сотрудникам о их правах в системе ОСМС и каналах связи Фонда, а также службы поддержки пациентов в случае возникновения вопросов об ОСМС и с получением медпомощи.

Филиал по области Жетісу
НАО «Фонд социального медицинского страхования»

АЗАМАТТАР МЕН ЗАҢДЫ АДАМДАРДЫҢ ӨТІНІШ БЕРУ МЕХАНИЗМІН ТҮСІНДІРУ ҚҰҚЫҚТАРДЫ, СОНДАЙ-АҚ ТӘРТІПТІ ҚОРҒАУ ҮШІН ПРОКУРАТУРАҒА ТАРТЫМДЫ ЖАУАПТАР

Прокуратура органдарына өтініштер келесі жолдармен беріледі:

- әдейі;
- пошта қызметі арқылы;
- электрондық үкімет порталы арқылы (электрондық цифрлық қолтаңбамен қол қойылған кезде);
- «e-otinish» ақпараттық жүйесі арқылы.

Осыған байланысты, өтінішті тіркеу және қарау үшін оны жоғарыда аталған әдістердің бірімен прокуратура органдарына беру қажет.

Прокуратура органдарындағы өтініштерді қарау тәртібі «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 24-бабында, атап айтқанда:

- адам мен азаматтың, егер олар физиологиялық ерекшеліктеріне, психикасының бұзылуына және басқа да мән-жайларға байланысты өз құқықтарын, көмелетке толмағандардың, сондай-ақ адамдардың шексіз шеңберін өз бетінше қорғай алмаса, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға және қалпына келтіруге;
- адамның және азаматтың, қоғамның немесе мемлекеттің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға және қалпына келтіруге, егер бұл мүдделерді қорғауды

құзыретіне тиісті өкілеттіктер кіретін уәкілетті орган тиісті түрде қамтамасыз етпесе немесе мұндай құқықтар болмаған жағдайда. дәне;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерінің қызметіне мемлекеттік, жергілікті өкілді және атқарушы органдар, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, мекемелер, олардың лауазымды адамдары, меншік нысанына қарамастан басқа да ұйымдар араласқан жағдайларда олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға және қалпына келтіруге;
- Қазақстан Республикасының конституциялық құрылысына және ұлттық қауіпсіздігіне төнген қауіпті болдырмау мақсатында;
- жойылмауы адам өмірі мен денсаулығына зиян келтіруге әкеп соқтыратын заң бұзушылық фактілері бойынша;
- Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасы бойынша;
- Бас Прокурордың тапсырмасы бойынша.

Өтінішті қарау мерзімі 15 жұмыс күнін құрайды.

Нақты мән-жайлар анықталған жағдайда, өтінішті дұрыс шешу, басқа мемлекеттік органдардан, меншік нысанына қарамастан ме-

кемелерден, ұйымдардан ақпарат алу үшін шағымды қарау мерзімі басының дәлелді шешімі бойынша ұзартылуы мүмкін (2 айдан аспауы тиіс). Өтінішті қарау мерзімін ұзарту туралы өтініш берушіге мерзім ұзартылған күннен бастап 3 жұмыс күні ішінде хабарланады.

Прокурордың әрекетіне (әрекетсіздігіне) және актілеріне осы Конституциялық заңда және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында белгіленген жағдайларда және тәртіппен жоғары тұрған прокурорға немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін.

Сот немесе жоғары тұрған прокурор прокурордың актілеріне немесе оның әрекеттеріне шағым бойынша шешім қабылдағанға дейін олардың орындалуы тоқтата тұруға құқылы. Жоғары тұрған прокурор жеке және (немесе) заңды тұлғалардың шағымы бойынша не өз бастамасы бойынша төмен тұрған прокурордың актілерінің күшін жоюға, тоқтата тұруға немесе өзгертуге құқылы.

Қуаныш АРМАНҰЛЫ,
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің
Жетісу облысы бойынша
Департаментінің өтініштерді талдау және бақылау бөлім прокуроры

ҚҰРМЕТТІ ҚАЛА ЖӘНЕ АУДАН ТҮРҮЙІНДІ АЗАМАТТАР НАЗАРЫНА

Құқықтық статистика органдарымен көрсетілетін мемлекеттік қызмет алу тәртібіндегі оң өзгерістер енгізілгенін хабарлайды

Құқықтық статистика органдарымен мемлекеттік қызметтің 3 түрі көрсетіледі: соттылықтың болуы туралы анықтама, мұрағаттық анықтама және прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою туралы анықтама беру.

Мемлекет Басшысының мемлекеттік қызметті электрондық форматқа көшіру бойынша тапсырмасын іске асыру шеңберінде Комитет мемлекеттік қызметтің үш түрін автоматтандыру және оңтайландыру жөнінде бірқатар іс-шаралар жүргізді.

Сонымен, «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» мемлекеттік қызмет толық автоматтандырылды.

Құжаттарды қабылдау және мемлекеттік қызметтерді көрсету нәтижесін беру www.egov.kz «Электрондық үкімет» веб-порталы (әрі қарай – портал) арқылы альтернативті түрде де, сонымен бірге анықтаманы қағаз үлгісінде алу қажет болған жағдайда Мемлекеттік корпорация арқылы жүзеге асырылады. Сонымен бірге, қызметтерді оңтайландыру шеңберінде азаматтарға жылжымалы жүйенің абоненттік қондырғысы арқылы, яғни eGov порталының мобильдік қосымшасы арқылы электрондық анықтама алу мүмкіндігі берілген.

Азаматтарға арналған жаңа енгізулердің бірі Мемлекеттік корпорация филиалының мекенжайын таңдаумен шетелге шығу үшін анықтама алуға электрондық сұрау беру мүмкіндігі болып табылады, ол жерде қағаз түрінде жауап алуға болады. Бұрындары Мемлекеттік корпорацияға міндетті бара отыра қағаз варианты ғана жіберу мүмкін болатын.

Электрондық анықтаманы «EgovKzBot» Telegram-бота көмегімен алуға

болады.

Анықтама алу үшін «Мобильді азаматтар базасына» (МАБ) тіркелу қажет. Бұл үшін eGov.kz порталында Жеке кабинетке өзінің деректерін енгізу қажет.

Анықтама алу үшін Telegram мессенджерді көшіру керек, «EgovKzBot» іздеу жолына енгізу, енгізу/қайта енгізу. Әрі қарай «Қызметтер» бағанында «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» атты сервисті таңдау, содан кейін азаматқа растау коды көрсетілген SMS – хабарлама келеді, кодты енгізгеннен кейін соттылықтың болуы немесе болмауы туралы ақпарат берілетін болады.

Сондай-ақ, порталда электрондық анықтаманы ЭЦҚ қоймай-ақ «Бір реттік SMS паролінің сервисінің» көмегімен алуға болады.

Сонымен қатар, порталда «Үшінші тұлғалармен анықтама алу сервисті» жүзеге асырылған. Енді, жұмыс берушілердің өздері он-лайн қызметін қолдана отыра «жеке кабинет» және (немесе) sms-растау арқылы сұрау жіберілетін адамға қатысты, адамдардың келісім шарты болған кезде басқа адамдарға қатысты соттылықтың болуы немесе болмауы туралы электрондық сұрау жібере алады.

Осындай қызметті алудың негізгі шарты МАБ-на тіркеу болып табылады. МАБ-не тіркелу үшін қызмет алушыға порталдағы «жеке кабинетті» «телефон» деген бағанда телефон нөмірін көрсету керек немесе оны ЖСН-ді Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне тіркеу қажет.

«Комитеттің және оның аумақтық бақсармаларының мұрағаттары шеңберінде мұрағаттық анықтамаларды және/немесе мұрағаттық құжат көшірмелерін беру» мемлекеттік қызметі ішінара автоматтандырылған.

Қызмет алуға үшін электрондық сауалдарды жіберу сервисті портал арқылы іске

қосылды. Қазіргі уақытта, қызметті портал арқылы немесе Мемлекеттік корпорация арқылы тапсыруға болады. Қызметтің нәтижелерін Мемлекеттік корпорациясы арқылы ғана алуға болады. Қызмет көрсету мерзімі 30 күнтізбелік күннен 10 күнтізбелік күнге дейін қысқартылған.

«Прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою» мемлекеттік қызметі автоматтандырылмаған, ол Мемлекеттік корпорация арқылы қағаз түрінде көрсетіледі. Қызмет көрсету мерзімі 5 жұмыс күні. Прокуратура органдарынан шығатын апостиль қоятын құжаттардың 99% есепке ала отыра, соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтаманы құрайды, мынадай мүмкіндік іске асырылады:

- композиттік қызметке электрондық өтініш беру –соттылықтың болуы немесе болмауы туралы апостиль қойылған анықтама;
- мемлекеттік бажды онлайн режимінде электрондық үкіметтің төлем шлюзі (ЭУ ТШ) арқылы төлеу;
- қызмет алушының филиалдың мекенжайын порталда таңдау.

Қызметтердің нәтижелерін қағаз түрінде алу үшін қызмет көрсететін Мемлекеттік корпорациялар.

Комитеттің қызметін электрондық форматқа 100% көшіру мақсатында, ҚР ӘМ «Е-Апостиль» сервисті іске асыру шеңберінде апостильдендіру бойынша қызметтерді электрондық форматқа толық көшіру жұмысы жүргізілуде.

Айдын БОЛАТҰЛЫ,
Қазақстан Республикасы
Бас прокуратурасы
Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетінің
Жетісу облысы бойынша Департамент
бастығы аға әділет кеңесшісі

ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В БЫТУ

Люди, потерявшие родных им людей погибших на пожаре, потерявшие дом ижитое годами имущество, ошущающие боль потери, бедность, у которых нет уверенности в том что они могут вернуть уничтоженное пожаром даже через определенное время, могут осознать что пожарная безопасность – это не пустая трата времени.

Ежегодно во всем мире почти 70% погибших на пожарах попросились с жизнью из-за неосторожного обращения с огнём. На пожарах, вызванных курением, ежегодно погибают сотни человек. Опасно курить в кресле, на диване, в постели перед сном, особенно в состоянии опьянения. Оставленные сигареты, которые тлеют, – прямой путь к пожару.

Спички и зажигалки – не игрушки! Не храните их на видном месте. Воспитывайте у детей осторожность в обращении с огнём! Не оставляйте без присмотра кухонные плиты, постеры, печи при приготовлении пищи! Не пользуйтесь неисправными электрическими приборами, с повреждёнными электропроводами, с плохими контактными соединениями, без предохранителей в электрических сетях. Не используйте самодельные обогреватели! Не оставляйте без присмотра электронагревательные и другие бытовые приборы! Своевременно очищайте свой двор от сухой травы и мусора!

В качестве своевременного обнаружения пожара, а также оповещения всех жильцов дом можно оборудовать автономными пожарными извещателями.

На сегодняшний день автономный пожарный извещатель можно считать эффективным средством по предупреждению гибели людей от пожаров. Это устройство реагирует на дым ещё на стадии возгорания, когда потушить огонь можно подручными средствами, вылив стакан воды, накрыв плотным покрывалом или засыпав землёй из цветочного горшка.

Дым при возгорании поднимается вверх и скапливается у потолка, а потом опускается вниз. Поэтому эффективней установить пожарный извещатель на потолок, причём сделать это можно самостоятельно. Всего одного извещателя в комнате достаточно, чтобы оповестить и разбудить даже крепко спящего человека. Для семей, в которых есть малень-

кие дети, специально изготовлены устройства с функцией постепенного нарастания звука, чтобы не напугать ребёнка.

Также автономные извещатели не требуют прокладки специальных линий пожарной сигнализации и применения дополнительного оборудования. Минимум раз в год требуется менять батарейки. И периодически, как минимум раз в полгода, снимать и продувать камеру с оптико-электронным датчиком пылесосом, чтобы избежать ложных срабатываний от осевшей пыли.

Стоит дымовой извещатель средним от 2500 до 5000 тенге что не считаемо меньше по сравнению с потерями от самого небольшого пожара. Установив датчик в своём жилье, вы можете быть уверены, что защитите имущество и жизнь от пожара.

Для детей запишите в записной книжке номер пожарной-спасательной службы (пожарной охраны), а также свой домашний адрес. Храните ключи от квартиры (дома) в одном месте. Убедитесь, что все члены семьи знают, где они лежат, и умеют ими пользоваться. Стоит научиться пользоваться огнетушителями и другими первичными средствами пожаротушения и соблюдать правила пожарной безопасности. Будьте осторожны с огнём и соблюдайте правила пожарной безопасности в быту.

Взрослые, помните: за безответственное поведение по отношению к своим детям предусмотрена уголовная ответственность. От вашего отношения к соблюдению правил пожарной безопасности во многом зависит жизнь ваша и ваших детей. Не оставляйте несовершеннолетних одних дома без присмотра! Прячьте от них спички и бытовые электроприборы! Разъясняйте детям, что игра с огнём и электроприборами может привести к необратимым последствиям! Очень важно, чтобы дети запомнили эти советы. Личным примером учите детей соблюдению правил пожарной безопасности. Только большой заботой о наших детях мы сможем предупредить пожары от детской шалости с огнём, сохранить свой дом, имущество и самое дорогое – жизнь ребёнка. И, конечно, сами соблюдайте правила пожарной безопасности, не допускайте пренебрежного равнодушия к детям.

Пресс-служба
Ескельдинского района

МОНШАНЫҢ ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕГІ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

101 – өртке қарсы қызмет

Моншаларда өрттердің пайда болуының ең жиі себептері: өрт қауіпсіздігі ережелерін бұзу, пеш жабдықтарын пайдалану ережелерін бұзу, отты абайсыз пайдалану, Электр жабдықтарын пайдалану ережелерін бұзу. Негізгі себептердің бірі мас күйінде отты абайсыз қолдану болып табылады.

басқа түрлері.

Пеш жағу кезінде өрт қауіпсіздігін сақтау өте маңызды, өйткені пеш пен жылытылатын үйлердегі барлық өрттердің жартысына жуығы пештер мен түтіндіктердің ақаулығынан, сондай-ақ олардың дұрыс пайдаланылмауынан болады.

Ағаш шамамен 300 градус температурада жанса да, өздігінен жану тек 100 градусқа дейін қыздырылған заттармен ұзақ уақыт байланыста болуы мүмкін. Нәтижесінде, еден аралық және шатыр үй-жайлары арқылы түтін құбырларының өту орындарына ерекше назар аудару қажет.

Өрттің алдын алудың негізгі талабы-ғимараттың барлық ағаш бөліктері пеш пен мұржадан жеткілікті қашықтықта болуы керек немесе олардан жақсы оқшауланған болуы керек, ол үшін кірпіш, асбест немесе саз өртіндісімен сіндірілген киіз қолданылады.

Еденді өрттен қорғау үшін оттықтан кездейсоқ түсіп кеткен көмірден, пеш есіктерінің алдына шатыр темір парағы төселеді.

Шатырдағы көтергіш сазды өртіндісімен қапталған және келтіруден кейін ағартылған. Бұл ақ фонда көтергіштің ақауларын анықтауды жеңілдету үшін қажет.

ОСТОРОЖНО: ИНТЕРНЕТ МОШЕННИКИ!

С момента образования области Жетісу зарегистрировано 87 фактов интернет мошенничества, что составляет 9,7% от общего количества мошенничества, зарегистрированных на территории Республики (3 723).

87 фактов интернет мошенничества в разбивке по регионам: г.Талдықорган – 59, Текели – 4, Аксу – 1, Алакольский – 7, Ескельдинский – 5, Кербулакский – 5, Коксуский – 1, Каратальский – 1, Панфиловский – 2, Сарканский – 2.

В основном данный вид преступления совершается с использованием сотовых телефонов.

Мошенники используют различные способы получения необходимых персональных данных граждан для доступа к банковским сведениям: представляются высокопоставленными сотрудниками полиции, направляя на мессенджер WhatsApp заранее подделанные, подтверждающие документы: служебные удостоверения, постановление о возбуждении досудебного расследования, заверенные гербовой печатью, представляются сотрудниками финансовых отделов различных банков.К примеру, Управлением полиции г.Талдықорган расследуется досудебное расследование по заявлению гр. А. по факту незаконного оформления на нее онлайн денежного кредита и завладению ими.

Далее, они вводят Вас в заблуждение о том, что на Вас оформлен кредит и просят сообщить сведения по банковской карте: номер карточки, CV код, расположенный на обратной стороне банковской карты.

Зачастую мошенники используют звонки

на мессенджер WhatsApp, поскольку звонки в WhatsApp трудно отследить, так как данные лица могут находиться как внутри страны, так и за ее пределами.

Интернет мошенничества совершаются также с использованием интернет сайтов: «Колеса», «Крыша», «OLX».

Через социальные сети: «Инстаграмм», «Телеграмм», «Фейсбук», «В контакте» при публикации объявлений о продаже имущества. При этом мошенники наиболее часто используют очень низкую стоимость дорогих вещей, привлекая таким образом покупателей.

В настоящее время в связи с активизацией данного вида преступлений органами полиции принимаются меры направленные на предотвращение совершения данного вида преступлений. МВД начал рассылку SMS уведомлений предупредительного характера о мошеннических действиях преступников.

Органы полиции Республики призывают граждан быть бдительными и прidetрживаться основных мер предосторожности.

Основные рекомендации МВД:

1. Ни в коем случае не следовать так называемым «телефонным инструкциям» работников банков или правоохранительных органов об оформлении кредитов, продаже имущества и переводе своих денег на безопасные счета, либо оформлении займов. Правоохранительные органы не проводят специальных операций по телефону.
2. Никому не сообщать свои персональные данные, реквизиты пластиковых карт, не пере-

давать квитанции о переводах, и тем более коды и кодовые слова даже лицам, представляющим сотрудниками банка, полиции и т.д.

3. Не доверять персональные данные неизвестным и непроверенным сайтам и другим источникам. Без проверки не производить предоплату. Пробовать договориться об оплате после получения товара. Такие услуги предоставляются к примеру Казпочтой.
4. Не осуществлять переводы по сомнительным сделкам, остерегаться финансовых схем без прозрачного источника дохода.
5. Для установки приложений пользоваться только официальными источниками App Store, Play Market и т.д.
6. Не переходить по ссылкам, которые направляют якобы для оплаты либо данные могут содержаться с СПАМ рассылках от неизвестных контактов или в сплывающих окнах. Часто мошенники предлагают для оплаты перейти по ссылке, которая на самом деле является фишинговой.
7. Регулярно менять пароли доступа к услугам банкинга, использовать 3D защиту и другие меры безопасности, предлагаемые банками
8. Чаше проверять движение денег на своих счетах.

А.К.БЕКЕЕВ,
Заместитель начальника Департамента Комитета по правовой статистике и специальным учетам Генеральной Прокуратуры Республики Казахстан по области Жетісу старший советник юстиции

Ескелді ауданы ТЖБ баспасөз қызметі.

ЖӘНЕ
ЖАҚЫНДАРЫҢЫЗДЫ ҚОРҒАҢЫЗ!
Өрт шыққан жағдайда 101 телефонна қоңырау шалыңыз

ЖАНЫМЫЗДА ЖҮР ЖАҚСЫ АДАМ

Кез келген еңбек ұжымында оған қойылатын мақсат-міндеттерді орындауға, сол жолдағы үлкен табыстарға қол жеткізуге ерекше атсалысатын, қажымай-талмай еңбек етіп, өзгелерге өнегелі ісімен, нәтижелі жұмысымен үлгі-өнеге бола білетін адамдар болады. Олардың жылдар бойы жинақтаған мол тәжірибесі, білімі мен біліктілігі, ақыл-кеңесі кейінгі жастарға азық болып, ұжымдағы адамгершілік ахуалын нығайтады, бірлігі пен берекені арттырады.

Біздің ұжымдағы сондай жандардың бірі – Жетісу облысы бойынша Қазынашылық Департаментінің Ескелді аудандық қазынашылық басқармасының басшысы Башабаева Алмагүл Мағданқызы десем, артық айтқандық емес. Ол кісі, міне, аттай 44 жыл бойы облысымыздың қаржы, экономика саласында еңбек етіп, еліміздің осы тұрғыда дамуына өзіндік мол үлесін қосып келеді.

Алмагүл Мағданқызы 1963 жылғы 27 қаңтарда Талдықорған облысы Андреев (қазіргі Алакөл) ауданының Көлбай ауылында дүниеге келген. Әкесі Башабаев Мағдан Мұхаметқалиұлы С.М. Киров (қазіргі Өл-Фараби) атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің қазақ тілі және әдебиеті факультетін бітірген, өмірінің соңғы күндеріне дейін ұрпақ тәрбиесіне арнаған ұлағатты ұстаз болған кісі екен. Кейіннен ұзақ жылдар Глиновка, одан кейін Көлбай ауылдарында мектеп директоры болған. Ол кісінің ауыл мәдениетін көтеруге сіңірген мол еңбегі, ұстаздық жолы «Өмір өткелдері» атты өмірбаяндық кітапқа арқау болған. Кейінірек ұрпағы Көлбай орта мектебінде Мағдан Мұхаметқалиұлына арналған танымдық мұражай ашқан екен.

Анасы Күләй да жоғары білімді маман, совхозда бухгалтер болып еңбек етіп, зейнетке шыққан. Ол кісінің көзін көрген, дәмдес-тұздас болған адамдар Күләй апаның қолы ашық, жомарт мінезді, дастарқаны мол, қонақжай кісі болғанын айтып отырады. Жоқты бар етіп, барды ұқсататын ұсынақты жан балаларын да ұқыптылыққа, тазалыққа баулып, адамгершілікке үйретіп өсірген. Өнегелі жандардың бақытын отбасында Алмагүл Мағданқызынан басқа Марат, Бақытгүл, Манат, Жанат, Жанар атты ұл-қыздар дүниеге келіп, өсіп, ер жеткен. Барлығы да мектепте жақсы оқып, қатарының алды болған,

шеттерінен жоғары білім алып, еңбек жолдарында тамаша жетістіктерге қол жеткізген. Мысалы, отбасының тұңғышы Марат қаржы саласының ардагері, ұзақ жылдар банк саласында қызмет еткен, Қазақстан Ұлттық банкінің Маңғыстау, Шығыс Қазақстан, Алматы облыстарындағы, Көкшетау, Ақтау, Өскемен қалаларындағы филиалдарын басқарған. Бақытгүл биология ғылымының докторы, қазіргі

уақытта ҚазНИЗ-де бөлім бастығы болып жұмыс істейді. Інісі Жанат ұзақ жылдар ҚР Ішкі істер министрлігі органдарында қызмет атқарған, подполковник шенінде отставкаға шығып, құрметті демалыста немесе қызығын көріп отыр. Манат пен Жанар да экономика саласының мамандары, Манат ҚР Ұлттық банкі Жетісу облысының филиалында қызметкерлермен жұмыс жүргізу жөніндегі бас маманы болып қызмет атқарады, Жанар Талдықорған қаласындағы ҚазТрансГазАймақ компаниясында экономист болып жұмыс істейді.

Алмагүл Мағданқызы еңбек жолын 1980 жылы Көлбай ауылының өзі оқып бітірген Комсомол орта мектебінде лаборант болып бастаған. Осы жылдың қазан айында КСРО Мемлекеттік банкінің Алматы облыстық кеңсесіне кеңсе экспедиторы болып ауысады. Өсілі, оның әрі қарайғы мамандық таңдауына да осы жұмысы ықпалын тигізген сияқты.

Алматы есеп-кредит техникумын (1983 ж.), Ө.А. Жолдасбеков атындағы Экономика және құқық академиясын бітірген (2005 ж.). 1983-86 жылдар аралығында Мемлекеттік банктің Үшарал бөлімінде бухгалтер болып істейді. 1986 жылдың қыркүйек айында Сарқан аудандық коммуналдық кәсіпорындар комбинатына бас экономист болып ауысып, ол жерде 1992 жылдың қазан айында Сарқан аудандық халықты әлеуметтік қорғау бөліміне бас бухгалтер болып тағайындалғанға дейін еңбек етеді. 1996 жылы желтоқсанда Республикалық бюджеттік банктің Қарабұлақ аудандық бөлімшесіне жетекші экономист болып тағайындалады. 1998 жылы қаңтарда Талдықорған аудандық қазынашылық бөлімінде бас қазынашы, осы жылдың сәуір айынан бастап бастықтың орынбасары – республикалық бюджеттің атқару және бақылау секторының меңгерушісі лауазымдарын атқарады.

2002 жылдың қыркүйек айынан бастап, Алматы облысы бойынша Ескелді аудандық қазынашылық бөліміне бастықтың орынбасары болып тағайындалған. 2005 жылы қаңтарда осы Ескелді аудандық қазынашылық бөлімінде бастықтың орынбасары – мемлекеттік бюджетті атқаруға және төлеуге арналған шоттарды өзінше секторы меңгерушісінің лауазымына ауыстырылған. 2007 жылы осы бөлімде бастықтың орынбасары, 2008 жылы Ескелді аудандық қазынашылық

басқармасында бастықтың орынбасары болса, 2009 жылғы шілде айынан бастап, Ескелді аудандық қазынашылық басқармасының басшысы лауазымын атқарған. 2022 жылдың 19 тамызынан бастап, жаңадан құрылған Жетісу облысы бойынша Ескелді аудандық қазынашылық басқармасының басшысы болып еңбек етіп келеді.

Білікті маманның еселі еңбегі елеусіз қалмаған, жоғары басшылық тарапынан көптеген Алғыс хаттармен, Құрмет грамоталарымен, ақшалай-заттай сыйлықтармен марапатталып, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 25 жыл» мерейтойлық медалімен наградталған. Аудан экономикасына, шаруашылығына сіңірген мол еңбегі үшін оған «Ескелді ауданының Құрметті азаматы» атағы берілген.

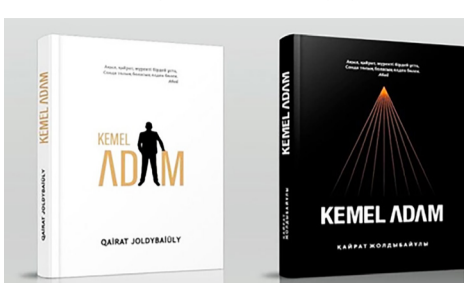
Алмагүл Мағданқызы Айгүл және Әсел атты екі қыздың анасы. Айгүлі өз жолын қуып, қаржы-экономика саласына маманданған, аудандық білім бөлімінде экономист болып қызмет етеді. Әсел Мағдан атасының ізімен жүріп, педагог мамандығын алған екен, Қонаев атындағы университетте оқытушы болып ұстаздық етуде.

«Мен өз тағдырыма, өміріме ризамын, – дейді Алмагүл Мағданқызы. – Қандай қиындықтарды бастан кешірсем де, жанымда сүйікті ата-анам, ағам, сіңлілерім, ұжымдас-қызметтес дос-жарандарым болды. Солардың қолдау-көмегімен еңбек жолымда көп жетістіктерге жеттім, талай асыларды бағындырдым. Қарап отырсам, сонау 17 жасымнан бастап, бүкіл саналы ғұмырым тек жұмыспен өткен екен. Енді, міне, өмірімнің осы кезеңін қорытындылайтын, көп жылғы еңбектің зейнетін көретін шақ та келіп жетті. Алла жазса, ендігі бос уақытымды өзімнің үлкен қуанышым, жүрегімнің қазынасы немерем Амираның тәрбиесіне арнасам деймін. «Адамның бір қызығы бала деген» деп ұлы Абай атамыз айтқан емес пе?!

Ескелді аудандық қазынашылық басқармасында мен Алмагүл Мағданқызымен 24 жыл бірге еңбек етіп келемін. 2000 жылы Жетісу мемлекеттік университетінің экономика факультетін бітіріп, осы қазынашылық басқармасына жұмысқа келген кезден бастап, Алмагүл апай мені өз қамқорлығына алып, еңбек жолымдағы тамаша тәлімгерім болды, қатардағы маманнан бастап, қазіргі басқарма басшысының орынбасарлығына дейінгі жолды мен сол кісінің қанатының астында жүріп өттім. Осы уақыт ішінде біздің басқарма Алмагүл Мағданқызының басшылығымен тек алға басып, дамып отырды, еліміздің экономика, қаржы, бухгалтерлік есеп саласында болып жатқан жаналықтардың ешқайсысы бізді айналып өткен жоқ. Ол сондай еңбеккер, өте жауапты, талап қоя білетін және сонымен бірге аса қайырымды жан, ұжымымыздың әрбір мүшесіне қамқор болып жүреді. Қандай шаршап, қиналғанда, тіпті ауырып тұрса да, ол кісі әрдайым жұмыстың, қарамағындағы адамдардың қамын ойлап отырады. Міне, өз өмірінде осындай білікті маман, білгір басшы, мейірімді ана, қамқор әпке-қарындас бола білген Алмагүл Мағданқызына біз бүгін мың алғыс айта отырып, денсаулығыңыз мықты, болыңыз бақытты, болашағыңыз баянды өмірсіз, отбасыңызда құт-береке салтанат құра берсін дегіміз келеді.

Айжан КИЯЛБЕКОВА

МЕНИҢ ӨМІРІМДІ ӨЗГЕРТКЕН КІТАП

Кітап – адам жанының бөлшегі, ел азығы, сөз сандығы. Ол – рухани байлықты сонымен қатар білімді ұштастыра отырып, қолданысқа ие болған ата – баба аманаты. Әрбір саналы адамның негізгі құндылығы. Кімнің де болмасын шынайы құлшыныс, қызығушылықпен тамсана, таныса оқыған кітабы болады.

Мен бала кезімнен бастап газет, журналдардағы шағын өңгіме, повесттерді оқи бастадым. Әңгіме өзегіндегі талай кейіпкердің тамаша сөздерін де жаттап алуға құмар болды. Кейде өзімді сол әлемге сүңгіп кеткен балықтай сезінетінім.

Бір күні кітап серелерінен «Кемел адам» атты кітапқа көзім түспесі бар ма?!

Автор @kairatzholdybauly бұл кітабында жан-жақты жетілген идеалды адамның қасиеттері мен ерекшеліктерін түсіндіре отырып, оқырманын «кемел адам» болуға шақырады.

Кітаптың бірінші бөлімінде кемелденудің психологиялық кедергілері түсіндіріліп, түйіні тарқатылса, екінші бөлімде тән сау-лығының маңыздылығы, денсаулықты күтудің жолдары мен жай-жапсары баяндалады. Үшінші бөлімде уақытты тиімді пайдалану және жоспарлау тәсілдері

мен тетіктері берілген. Төртінші бөлімде қаржылық сауаттылық жайлы түсіндіріліп, тапқан табысты нәтижелі жұмсаудың бағыт-бағдары айтылады. Ал бесінші, алтыншы бөлімде эмоциялық зерде, яғни байсалдылық танытып, көңіл-күй, сезімдерімізді басқару тәсілдері мен қарым-қатынас қағидалары жан-жақты түсіндіріледі. Әр бөлім мысалдар және рухани ұстын, қағидалармен бекітіліп отырады.

Мен бұл кітапты оқығаннан бастап өз ойларыма, өз іс-әрекетіме, тіпті аузымнан шыққан сөздеріме дейін мұқият болуды үйрен бастадым. Себебі адам жетістікке жету үшін ең алдымен өз ойларын реттеуі тиіс. Адам жетістікке жету үшін ең алдымен жүрегін таза ұстауы және айналасындағыларға мейіріммен қарауы абзал.

Автормның: «Оқы, талпын, үйрен, жаса! Тағы жаса!» деп айтқан сөздері менің өмірімнің ащы шындығы мен қасқайған қағидасына айналғандай. Сол үшін мен ер адам дәл осы қағиданы ұстанса екен деймін. Себебі біз табысқа жету үшін талпынамыз, табысқа жету үшін үйренеміз, табысқа жету үшін іс-әрекет жасаймыз. Әр адам табысты болуға, бай болуға, білікті болуға және кемел адам болуға лайықты...

Менің өмірімді, менің ойымды өзгертен осынау әдемі кітапты оқыңыздар, көріңіздер дегім келеді. Мүмкін сіздің де ойыңызға әсер етіп, жан дүниенің жаңа азық болар. Ендеше кемел адам болуға күн сайын талпынайық!

А.А. ТУРЕХАНОВА, Мелькомбинат негізгі орта мектеп кітапханашысы

ГКП на ПХВ Ескельдинская ЦРБ медсестраи школы, сотрудниками кабинета ЗОЖ Калиякберовой Г.С., Талдыбаевым Т.Б. и врачом детским хирург гом-травматологом Решетовым Артемом Александровичем в средней школе имени Байсова, среди учеников 8-9-10-11-ых классов, была проведена лекция по профилактике травматизма. Учащимся в доступной и интересной форме было рассказано о причинах и осложнениях травматизма. Об опасном поведении в быту, на улице и конечно же в школе. Проведено практическое занятие по оказанию первой медицинской помощи. Были даны ответы на интересующие их вопросы.

HABARLANDYRU

Құрметті «Р.С. Мұфтахтинов» ШҚ пайшылары 2024 жылғы 11 мамырда сағат 10-00-де Ескелді ауданы Бактыбай ауылы, Сейфуллин көшесі, 18 мекен-жайы бойынша орналасқан Жібек жолы» кафеесінде «Р.С. Мұфтахтинов» ШҚ пайшыларының жалпы жиналысы өтеді. Жиналыста жер пайларымен және ШҚ құрамынан шығумен байланысты мәселелер қаралады. Барлық сұрақтарға келесі телефон арқылы қоңырау шалыңыз 8 777-956-31-31 (Қосжанова Әсем)

Газета «Жетісу шұғыласы» объявляет о начале подписной компании на 2024 год! Наш ИНДЕКС: Физ.лицо - 65535 Юр.лицо - 15535 Сумма подписки: Физ.лицо: 6 мес. - 2 284,80 тг год - 4 569,60 тг Юр.лицо: 6 мес. - 2947,80 тг год - 5 895,60 тг ПОДПИШИСЬ НА НАС! Подписчикам при публикации предоставляются скидки! Наш электронный адрес: eskeldi_eli@mail.ru

СУББОТНИК

ГКП на ПХВ Ескельдинская ЦРБ 06.04.2024 года на своих территориях и дворов был проведен День чистоты (субботник). Мероприятие было посвящено Республиканской экологической акции «ТАЗА КАЗАХСТАН».

Также Субботник был проведен во всех врачебных амбулаториях, медицинских пунктах и ФАПов Ескельдинской ЦРБ.

Для проведения субботника по очистке территории был составлен план мероприятий генеральной уборки территории, за каждым сотрудником закреплен участок с указанием ответственных лиц за территории, проведен инструктаж по технике безопасности во время работы на субботнике.

Вооружившись необходимым инвентарем, сотрудники с удовольствием приводили в порядок территорию больницы. Общими усилиями за несколько часов территория преобразилась: везде чисто и сказочно красиво. Была произведена уборка старой листвы и навалов мусора от центра до школы, вдоль пешеходной дорожки пер. Субботник – это не только мероприятие по благоустройству и очистке территории, это еще и прекрасная возможность сделать коллектив еще более сплоченным.

Меншік иесі: «ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС директор - бас редактор Инкар Ерболқызы НҰРСҰЛТАНОВА. Редакцияның телефоны 3-19-15

Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген. Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.

Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. «Алматы-Болашақ» ЖАҚ-ның Талдықорғандағы «Офсет» филиалының баспаханасында басылады. Баспахананың мекен-жайы: Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй. Редакция мекенжайы: индекс 040500 Қарабұлақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй. Осы шығарылымның таралымы 1350 Тираж 1350 Тапсырыс 370 Көлемі 2 баспа табақ. Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді. Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции. Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ